

Wykaz wniosków de lege ferenda Najwyższej Izby Kontroli przedstawionych w informacjach o wynikach kontroli w 2025 roku^{1/}

Lp.	Tytuł kontroli (dział administracji rządowej)	Nr kontroli	Akt prawny lub problem, który należy ująć w akcie prawnym	Treść wniosku de lege ferenda	Stan realizacji wniosku	Uzasadnienie wniosku
1	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia dziennego i całodobowego w ramach Programu "Centra opiekuńczo-mieszkalne" (dział: zabezpieczenie społeczne)	P/24/035	Ustawa z dnia 12 marca 2024 r. o pomocy społecznej Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, ze zm.	Ustawowe usytuowanie w systemie pomocy społecznej centrów opiekuńczo-mieszkalnych.	Niezrealizowany	Centra opiekuńczo-mieszkalne stanowią uzupełnienie systemu pomocy społecznej dotyczącej wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Ich status prawny wynika tylko z Programu. Jak wskazują przedstawiciele samorządów realizujących Program, dokument ten nastrocza wiele trudności interpretacyjnych. Centra świadczą usługi na podstawie ustawy o pomocy społecznej, wymagania dla kadry kierowniczej są zgodne z wymaganiami określonymi w tej ustawie. Przyznawanie usług w centrach opiekuńczo-mieszkalnych odbywa się także w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Ujęcie centrów w ustawie o pomocy społecznej da gwarancję stabilizacji tej formy wsparcia, długofalowego funkcjonowania i finansowania. Zatem z uwagi na potrzeby osób z niepełnosprawnościami należy podjąć działania legislacyjne, mające na celu zapewnienie trwałości centrów opiekuńczo-mieszkalnych, które spotkały się ze znacznym zainteresowaniem osób potrzebujących wsparcia. Centra powinny być włączone do ustawy o pomocy społecznej z określeniem ich statusu, sposobu tworzenia i finansowania.

						Kontrola wykazała, że bez dofinansowania znaczna część centrów przestanie istnieć, a osoby z niepełnosprawnościami będą zmuszone do poszukiwania innego miejsca i sposobu wsparcia. W ocenie NIK, konieczne jest więc zapewnienie na dalsze lata, po upływie wskazanego w treści Programu okresu trwałości, dofinansowania działalności centrów opiekuńczo-mieszkalnych.
2	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia dziennego i całodobowego w ramach Programu "Centra opiekuńczo-mieszkalne" (dział: zabezpieczenie społeczne)	P/24/035	Ustawa z dnia 12 marca 2024 r. o pomocy społecznej Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, ze zm.	Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej umożliwiającej przyznanie osobom potrzebującym pomocy w ośrodkach wsparcia w trybie pilnym.	Niezrealizowany	Podczas kontroli stwierdzono przypadki przyjęcia uczestnika (osoby z niepełnosprawnością) do centrum opiekuńczo-mieszkalnego przed wydaniem decyzji administracyjnej kierującej na pobyt dzienny lub całodobowy, co było sprzeczne z działem V.1. Programu, w myśl którego uczestnikami tych placówek są osoby z niepełnosprawnościami, które otrzymają decyzję o przyznaniu usługi, której wydanie poprzedza przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Było to także niezgodne z art. 106 ust. 1 i 4 ustawy o pomocy społecznej. W nagłych przypadkach osobę z niepełnosprawnością obejmowano wsparciem COM "od ręki", zaś decyzję administracyjną wydawano kilka dni później. Istnieje zatem potrzeba wprowadzenia pilnego trybu przyznawania uczestnictwa w COM, jako wyjątku w stosunku do obowiązku przeprowadzania pełnej procedury administracyjnej. Dotyczy to sytuacji, w których pobyt w centrum - dzienny lub całodobowy - należy przyznać osobie

						potrzebującej wsparcia natychmiast, np. w razie niespodziewanej sytuacji losowej, po opuszczeniu szpitala lub nagłym zgonie czy pogorszeniu stanu zdrowia dotychczasowego opiekuna osoby z niepełnosprawnością. Przyjęcie takiego rozwiązania, w szczególnych przypadkach podyktowane jest dobrem osoby wymagającej wsparcia i opieki, a głównym celem utworzenia centrów jest zapewnienie uczestnikom Programu - osobom z niepełnosprawnościami opieki oraz pomocy adekwatnej do ich potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia.
3	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.	Zmiana ustawy o zdrowiu publicznym w zakresie dotyczącym opłaty od środków spożywczych poprzez jednoznaczne wskazanie w art. 12c ust. 2 tej ustawy, iż środki z opłaty stanowią dodatkowe - poza środkami pochodzącymi ze składki zdrowotnej - źródło finansowania profilaktyki i leczenia pacjentów z nadwagą i otyłością - chorobami, które powstają na tle niewłaściwych zachowań zdrowotnych (np. spożywania produktów o dużej zawartości cukru), służące zwiększeniu dostępności do tych świadczeń.	Niezrealizowany	Otyłość staje się coraz poważniejszym problemem społecznym w Polsce, a spożywanie napojów słodzonych znacząco zwiększa jej ryzyko. Według Narodowego Centrum Edukacji Żywnościowej jedna szklanka (200 ml) napoju słodzonego cukrem lub syropem glukozowo-fruktozowym zawiera od 14 do 26 g cukru, co odpowiada trzem do ponad pięciu łyżeczkom tego składnika. Na podstawie art. 12c ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym, NFZ przeznacza otrzymane środki z opłaty dodatkowej, na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością. Natomiast wyniki kontroli wskazują, że przychody z opłaty cukrowej i opłaty od

						napojów alkoholowych zastąpiły środki przeznaczane na ww. świadczenia zdrowotne ze składki zdrowotnej w latach poprzedzających wprowadzenie tych opłat. Tymczasem, zgodnie z założeniami ustawy wprowadzającej opłaty dodatkowe, środki uzyskane z tych opłat miały być dodatkowym wsparciem leczenia negatywnych skutków zdrowotnych spożywania napojów słodzonych i alkoholu.
4	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.	Zmiana ustawy o zdrowiu publicznym w zakresie dotyczącym opłaty od środków spożywczych poprzez zobowiązanie Prezesa NFZ do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji kosztów świadczeń finansowanych z opłaty cukrowej, tak by możliwe było zidentyfikowanie sposobu wydatkowania środków pochodzących z tego źródła.	Niezrealizowany	Otyłość staje się coraz poważniejszym problemem społecznym w Polsce, a spożywanie napojów słodzonych znacząco zwiększa jej ryzyko. W art. 12c ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym, określono kierunki przeznaczenia przez NFZ otrzymanych środków z opłaty dodatkowej, które obejmują działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością. Wyniki kontroli NIK wykazały jednak, że nie jest możliwe ustalenie kierunku i zakresu wydatkowania środków pochodzących z opłaty cukrowej. Były one identyfikowalne jedynie po stronie przychodów, natomiast po stronie kosztów pozostawały niewydzielone. Centrala NFZ ewidencjonowała przychody z wymienionych opłat i finansowane z nich koszty realizacji zadań na zasadach

						ogólnych, które miały zastosowanie do przychodów ze składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz kosztów świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych z tych składek. Również dyrektorzy OW NFZ nie prowadzili wyodrębnionej ewidencji kosztów świadczeń związanych z tymi opłatami.
5	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym Dz. U. z 2026 r. poz. 149	Zmiana ustawy o zdrowiu publicznym w zakresie dotyczącym opłaty od środków spożywczych poprzez uwzględnienie w opłacie dodatkowej, określonej w art. 12i ust. 1 ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.), możliwości jej miarkowania w zależności od okresu opóźnienia czy też stopnia zawinienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia opłaty.	Zrealizowany w pełni	Stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości związane z nieustaleniem dodatkowej opłaty od podmiotów, które wpłaciły opłatę cukrową, wynikały głównie z nieokreślenia w przepisach wprowadzających tę opłatę - instytucji "miarkowania". Opłata dodatkowa nie mogła być zastosowana w mniejszej wysokości, z uwzględnieniem np. okresu opóźnienia lub stopnia zawinienia podmiotu. Brak terminowej wpłaty obligował naczelnika urzędu skarbowego do wydania decyzji ustalającej opłatę dodatkową - bez względu na kwotę należności, faktyczne jej zapłacenie i niezależnie od czasu opóźnienia. Takie regulacje kwestionowane były przez Naczelny Sąd Administracyjny, który w swoich wyrokach wskazywał, iż klauzula wynikająca z konstytucyjnej zasady proporcjonalności, sprzeciwia się naliczaniu opłaty dodatkowej bez możliwości jej "miarkowania", jeżeli nie było to niezbędne dla realizacji celów wprowadzenia opłaty, a nieterminowa zapłata tej daniny nie wynikała z przesłanek wskazujących na nadużycie prawa i zamiar uszczuplenia wpływów beneficjenta. Zmiana treści art. 12i ustawy

						o zdrowiu publicznym, wprowadzając możliwość "miarkowania" opłaty dodatkowej w zależności od okresu opóźnienia czy też stopnia zawinienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia opłaty, uwzględniała również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, a także Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wskazywało ono, że należy mieć na względzie konstytucyjną zasadę proporcjonalności, wyrażającą się zakazem nadmiernej ingerencji, koniecznością zachowania odpowiedniej proporcji pomiędzy środkiem, jakim jest ograniczenie danego prawa lub wolności, w tym nałożenie sankcji a celem, rozumianym jako szeroko pojęty interes publiczny, w tym (w przypadku sankcji) stopniem zawinienia i wielkością deliktu.
6	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym Dz.U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.	Zmiana ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.), w zakresie doprecyzowania obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 12k tej ustawy, w tym w zakresie przekazywanych przez Prezesa NFZ danych, dotyczących środków wydatkowanych na poszczególne zadania z opłaty cukrowej oraz udziału tych środków w ogólnej kwocie przeznaczonych na finansowanie takich zadań.	Niezrealizowany	Otyłość staje się coraz poważniejszym problemem społecznym w Polsce, a spożywanie napojów słodzonych znacząco zwiększa jej ryzyko. W art. 12c ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym, określono kierunki przeznaczenia przez NFZ otrzymanych środków z opłaty dodatkowej, które obejmują działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością. Wyniki kontroli NIK wykazały jednak, że chociaż Prezes NFZ corocznie przedkładał Ministrowi Zdrowia informacje o sposobie

						wydatkowania środków z opłaty cukrowej, to informacje te nie zawierały rzetelnych danych. W informacjach Prezes NFZ ujmował m.in. świadczenia dotyczące chorób niezwiązanych z niewłaściwymi praktykami żywieniowymi. Należy wskazać, że przepisy ustawy o zdrowiu publicznym nie zawierały szczegółowych wymogów dotyczących informowania o tej opłacie.
7	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Dz. U. z 2023 r. poz. 2151	Zmiana ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w zakresie dotyczącym opłaty od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, poprzez uwzględnienie w opłacie dodatkowej możliwości jej miarkowania w zależności od okresu opóźnienia czy też stopnia zawinienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia opłaty.	Niezrealizowany	Stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości związane z nieustaleniem dodatkowej opłaty od podmiotów, które wpłaciły opłatę od napojów alkoholowych, wynikały głównie z nieokreślenia w przepisach wprowadzających te opłaty - instytucji "miarkowania". Opłata dodatkowa nie mogła być zastosowana w mniejszej wysokości, z uwzględnieniem np. okresu opóźnienia lub stopnia zawinienia podmiotu. Brak terminowej wpłaty obligował naczelnika urzędu skarbowego do wydania decyzji ustalającej opłatę dodatkową - bez względu na kwotę należności, faktyczne jej zapłacenie i niezależnie od czasu opóźnienia. Takie regulacje kwestionowane były przez Naczelny Sąd Administracyjny, który w swoich wyrokach wskazywał, iż klauzula wynikająca z konstytucyjnej zasady proporcjonalności, sprzeciwia się naliczaniu opłaty dodatkowej bez możliwości jej "miarkowania", jeżeli nie było to niezbędne dla realizacji celów wprowadzenia opłaty, a nieterminowa zapłata tej daniny nie wynikała z przesłanek wskazujących na nadużycie

						prawa i zamiar uszczupełnienia wpływów beneficjenta. Wniosek dotyczący wprowadzenia możliwości "miarkowania" opłaty dodatkowej w zależności od okresu opóźnienia czy też stopnia zawinienia podmiotu zobowiązanego do uiszczenia opłaty, uwzględnia również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, a także Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wskazuje ono, że należy mieć na względzie konstytucyjną zasadę proporcjonalności, wyrażającą się zakazem nadmiernej ingerencji, koniecznością zachowania odpowiedniej proporcji pomiędzy środkiem, jakim jest ograniczenie danego prawa lub wolności, w tym nałożenie sankcji a celem, rozumianym jako szeroko pojęty interes publiczny, w tym (w przypadku sankcji) stopniem zawinienia i wielkością deliktu.
8	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Dz. U. z 2023 r. poz. 2151	Zmiana ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w zakresie dotyczącym opłaty od napojów alkoholowych, poprzez jednoznaczne wskazanie w art. 9³ ust. 5 tej ustawy, iż środki z opłaty od napojów alkoholowych stanowią dodatkowe - poza tymi pochodzącymi ze składki zdrowotnej - przychody, przeznaczone na świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie leczenia uzależnień od alkoholu i innych następstw zdrowotnych jego spożywania,	Niezrealizowany	Od 1 stycznia 2021 r. wprowadzono nowy rodzaj opłaty od napojów alkoholowych w opakowaniach o pojemności do 300 ml. Wpływy z tej opłaty w 50 % stanowią przychód NFZ, który zobowiązany jest przeznaczać te środki na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia zdrowotne w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu. Wyniki kontroli NIK wykazały m.in., że nie było możliwości powiązania wszystkich środków pochodzących z poboru wymienionej opłaty z finansowaniem konkretnych świadczeń określonych w ww. ustawie wprowadzającej opłatę. Możliwe do

				służące zwiększeniu dostępności do tych świadczeń		zidentyfikowania były tylko środki przekazane przez NFZ na rzecz Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, w łącznej kwocie 50,4 mln zł (z opłaty od napojów alkoholowych). Ponadto wyniki kontroli wskazały, że przychody z opłaty od napojów alkoholowych zastąpiły środki przeznaczone na ww. świadczenia zdrowotne ze składki zdrowotnej w latach poprzedzających wprowadzenie tej opłaty. Tymczasem, zgodnie z założeniami ustawy wprowadzającej opłatę dodatkową, środki uzyskane z opłaty miały być dodatkowym wsparciem leczenia negatywnych skutków zdrowotnych spożywania alkoholu.
9	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Dz. U. z 2023 r. poz. 2151	Zmiana ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w zakresie doprecyzowania obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 9 ² ust. 6 tej ustawy, w tym w zakresie przekazywanych przez Prezesa NFZ danych dotyczących środków wydatkowanych na poszczególne zadania z opłaty od napojów alkoholowych oraz udziału tych środków w ogólnej kwocie przeznaczonej na finansowanie tych zadań.	Niezrealizowany	Od 1 stycznia 2021 r. wprowadzono nowy rodzaj opłaty od napojów alkoholowych w opakowaniach o pojemności do 300 ml. Wpływy z tej opłaty w 50 % stanowią przychód NFZ, który zobowiązany jest przeznaczać środki na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia zdrowotne w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu. Wyniki kontroli NIK wykazały jednak, że chociaż Prezes NFZ corocznie przedkładał Ministrowi Zdrowia informacje o sposobie wydatkowania środków z opłaty od napojów alkoholowych, to informacje te nie zawierały rzetelnych danych. Należy wskazać, że przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nie

						zawierały szczegółowych wymogów dotyczących informowania o tej opłacie.
10	Realizacja zadań związanych z poborem i wydatkowaniem opłat od środków spożywczych oraz od napojów alkoholowych (dział: zdrowie)	P/24/085	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Zdrowia Dz. U. z 2025 r. poz. 139	Zmiana rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Zdrowia (Dz. U. z 2025 r. poz. 139), poprzez dodanie pozycji kosztowej dla wydatkowanych środków pochodzących z opłat, o których mowa w art. 12a ust. 1 i art. 12i ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, ze zm.) oraz w art. 92 ust. 11 i 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), bądź podjęcie prac legislacyjnych w celu określenia odrębnego wzoru sprawozdania z wydatkowania środków uzyskanych z wymienionych opłat.	Niezrealizowany	Od 1 stycznia 2021 r. wprowadzono nowy rodzaj opłat, tj. od środków spożywczych (od napojów z dodatkiem cukrów, kofeiny lub tauryny) oraz od napojów alkoholowych w opakowaniach o pojemności do 300 ml. Wpływy z tych opłat stanowią przychód NFZ, odpowiednio w wysokości 96,5 % w przypadku pierwszej oraz 50 % w przypadku drugiej opłaty. Zostały również określone kierunki przeznaczenia przez NFZ otrzymanych środków z opłat dodatkowych. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym, NFZ przeznacza otrzymane środki z opłaty dodatkowej, na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością. Natomiast zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, NFZ został zobowiązany do przeznaczania ww. środków na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia zdrowotne w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz innych następstw zdrowotnych spożywania alkoholu. Wyniki kontroli NIK wykazały jednak, że nie było możliwe ustalenie kierunku i zakresu

						wydatkowania środków pochodzących z opłaty cukrowej i opłaty od napojów alkoholowych. Były one identyfikowalne jedynie po stronie przychodów, natomiast po stronie kosztów pozostawały niewydzielone. Centrala NFZ ewidencjonowała przychody z wymienionych opłat i finansowane z nich koszty realizacji zadań na zasadach ogólnych, które miały zastosowanie do przychodów ze składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz kosztów świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych z tych składek. Również dyrektorzy OW NFZ nie prowadzili wyodrębnionej ewidencji kosztów świadczeń związanych z tymi opłatami. Ponadto, chociaż Prezes NFZ corocznie przedkładał Ministrowi Zdrowia informacje o sposobie wydatkowania środków z ww. opłaty, to informacje te nie zawierały rzetelnych danych. Należy wskazać, że przepisy ww. ustaw, nie zawierały szczegółowych wymogów dotyczących informowania o tej opłacie.
11	Dofinansowanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działań płatników składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy. (dział: zabezpieczenie społeczne)	I/23/002/KPS	Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych Dz. U. z 2025 r. poz. 1644	Nowelizacja ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych polegająca na powiązaniu wysokości wynagrodzenia przysługującego CIOP-PIB z tytułu realizacji określonych zadań związanych z dofinansowaniem działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej prowadzonych przez	Niezrealizowany	Zakład, przed zawarciem umów z CIOP-PIB (Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy) w zakresie prewencji wypadkowej, nie dysponował wiarygodnymi danymi dotyczącymi rzeczywistych kosztów ponoszonych przez CIOP-PIB na realizację zadań wynikających z umów, ponieważ Instytut odmawiał udostępnienia kalkulacji kosztów, argumentując, że Instytut nie jest jednostką sektora finansów publicznych, a struktura ponoszonych kosztów stanowi tajemnicę

				płatników składek z kosztami faktycznie ponoszonymi przez Instytut na te zadania lub dopuszczeniu możliwości realizacji tych zadań przez inne podmioty.		przedsiębiorstwa, która nie jest udostępniana na żądanie poszczególnych kontrahentów. Tym samym nie zapewniono Zakładowi skutecznych narzędzi do wyceny przedmiotu zamówienia. W sytuacji gdy Instytut będąc państwowym instytutem badawczym, nie jest jednostką sektora finansów publicznych, Zakład nie mając jasno określonych uprawnień do zapoznania się z wysokością kosztów ponoszonych przez Instytut za obsługę pojedynczego projektu, nie posiada skutecznych narzędzi do zapewnienia, że wynagrodzenie wypłacane CIOP-PIB z tytułu realizacji działań w ramach prewencji wypadkowej nie jest zawyżone. Utrudnia to zapewnienie, że wydatki publiczne są ponoszone na ten cel w sposób celowy i oszczędny.
12	Dofinansowanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działań płatników składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy. (dział: zabezpieczenie społeczne)	I/23/002/KPS	Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych Dz. U. z 2025 r. poz. 1644	Nowelizacja ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez dopuszczenie w art. 37e ust. 8 i 9 ustawy możliwości, aby nie wszystkie projekty, które uzyskały pozytywną ocenę merytoryczną były kierowane do dofinansowania w ramach posiadanych przez ZUS środków finansowych na realizację projektu (wprowadzenie możliwości określenia minimalnej liczby punktów wymaganych do uzyskania dofinansowania przez płatnika składek, w celu	Niezrealizowany	Zgodnie z art. 37e ust. 8 i 9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ZUS przygotowuje listę rankingową projektów, które uzyskały pozytywną ocenę merytoryczną. Projekty te są kierowane do dofinansowania w ramach posiadanych przez Zakład środków finansowych na realizację projektu. W latach 2021 i 2022 do dofinansowania skierowano wszystkie projekty, w tym również nisko ocenione przez ekspertów CIOP-PIB (w tym również projekty które uzyskały mniej niż 20% możliwych do zdobycia punktów), w szczególności: charakteryzujące się "bardzo dużymi kosztami projektu w stosunku do zaproponowanego efektu

				wyeliminowania projektów w niewielkim stopniu wpisujących się w cele Programu dofinansowania).		realizacji projektu" oraz w przypadku których "osiągnięcie celów projektu przełoży się na nieznaczną poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, a wskaźniki końcowe określono na niskim poziomie".
13	Realizacja działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Polsce (dział: gospodarka wodna)	P/23/041	Ustawa z dnia 17 lipca 2017 r. - Prawo wodne Dz. U. z 2025 r. poz. 960	Wprowadzenie w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (upw) narzędzi umożliwiających ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej egzekwowanie od podmiotów obowiązanych, o których mowa w art. 328 ust. 2 upw, przedkładania ministrowi rocznych sprawozdań z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy za rok poprzedni, w wypadku niewykonania obowiązku sprawozdawczego.	Niezrealizowany	Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP) nie zapewnił rzetelnego sporządzenia przekazanych ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej sprawozdań z realizacji w 2018-2022 działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, o których mowa w art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne (upw), gdyż: zawarto niekompletne informacje o działaniach jednostek organizacyjnych PGW WP wykazanych w ww. sprawozdaniach; ujęto działania, których realizacja nie należała do jednostek organizacyjnych PGW WP. PGW WP w związku z realizacją dyspozycji zawartej w art. 328 ust. 2 upw powinno corocznie sporządzić sprawozdanie zawierające informacje o realizacji działań określonych w aPGW (Aktualizacja planów gospodarowania wodami), a wcześniej w aPWŚK (Aktualizacja programu wodno-środowiskowego kraju), których realizacja pozostawała we właściwości wszystkich jednostek organizacyjnych PGW WP. Z objętych kontrolą 5 urzędów gmin, jedynie w 1 - Urzędzie Gminy Leżajsk - sprawozdania za lata 2018-2022 były rzetelnie i terminowo sporządzane i przekazywane ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej.

						W pozostałych, objętych kontrolą, urzędach gmin sprawozdania nie były sporządzane lub były sporządzane nierzetelnie.
14	Rozpoznanie i zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt w przyrodzie (dział: środowisko)	P/24/063	Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, ze zm.	Zmiana w ustawie o gatunkach obcych, poprzez jednoznaczne wskazanie w art. 15 tej ustawy organów odpowiedzialnych za prowadzenie skutecznego rozpoznania występowania gatunków obcych (IGO) w środowisku przyrodniczym.	Niezrealizowany	Z ustaleń kontroli wynika, że w żadnym z 16 skontrolowanych urzędów jednostek samorządu terytorialnego nie przeprowadzono kompleksowego rozpoznania dotyczącego liczby i skali obecności IGO w środowisku przyrodniczym gmin. Stwierdzone w toku kontroli NIK przypadki zrealizowania takiego rozpoznania dotyczyły lokalizowania stanowisk gatunków barszczy (Sosnowskiego i Mantegazziego). W większości przypadków urzędy jst nie zlecały inwentaryzacji IGO zewnętrznym wykonawcom, czy też nie prowadziły rozpoznania własnego, ograniczając swoją aktywność jedynie do formalnego wypełniania określonych w ustawie o gatunkach obcych obowiązków dotyczących m.in. przyjmowania zgłoszeń o stwierdzeniu obecności IGO i ustalania podmiotów odpowiedzialnych za przeprowadzenie działań zaradczych. Istotnym problemem jest nieuregulowanie w ww. ustawie zasad prowadzenia rozpoznania stanowisk IGO (w tym brak wskazania organów odpowiedzialnych). Powyższą potrzebę kompleksowego rozpoznania potwierdza stanowisko wyrażone w ekspertyzach sporządzonych przez ekspertów z Instytutu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk (dalej: IOP PAN), którzy wskazali m.in., że: "reaktywne podejście

						do zarządzania IGO na poziomie lokalnym, polegające na ograniczeniu działań jedynie do minimum wyznaczonego umocowaną prawnie procedurą reagowania na przesyłane stwierdzenia obecności IGO, jest mało efektywne z punktu widzenia interesów ochrony przyrody. Doświadczenia zebrane w IOP PAN wskazują jednocześnie, że wśród jst panuje niepewność odnośnie zakresu, w jakim powinny one dysponować wiedzą o rozmieszczeniu IGO na swoich obszarach, a także w jaki sposób powinny one na tą wiedzę reagować. (...) Należy jednocześnie zwrócić uwagę na to, że brak spójnego podejścia przez jst do tego zagadnienia będzie skutkowało zróżnicowanym stopniem rozpoznania IGO w skali całego kraju. W konsekwencji IGO będą w poszczególnych jst zwalczane z różną intensywnością. Bez wątpienia przełoży się to na globalne obniżenie skuteczności działań, np. wskutek stałej ekspansji IGO z obszarów, na których nie są one zwalczane, na obszary, gdzie takie działania są prowadzone".
15	Rozpoznanie i zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt w przyrodzie (dział: środowisko)	P/24/063	Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, ze zm.	Rozszerzenie uprawnień wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, wynikających z art. 21 ust. 9 ustawy o gatunkach obcych, i umożliwienie tym organom przeprowadzenia działań zaradczych wobec IGO na koszt zarządcy nieruchomości (o którym mowa w art. 21 ust. 2 pkt 2 lit. a ww. ustawy), w przypadku	Niezrealizowany	Stosownie do art. 21 ust. 2 pkt 2 ustawy o gatunkach obcych (ustawa o IGO), działania zaradcze w stosunku do IGO stwarzającego zagrożenie dla Unii lub Polski, rozprzestrzenionego na szeroką skalę, przeprowadza zarządca nieruchomości (na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa oraz na nieruchomości stanowiącej własność państwowej osoby prawnej) lub podmiot władający będący osobą

				nieprzeprowadzenia działań zaradczych przez tego zarządcę w terminie roku od otrzymania informacji, o której mowa w art. 16 ust. 7 tej ustawy.		fizyczną albo inną niż państwowa osobą prawną, albo inną niż państwowa jednostką organizacyjną - na nieruchomości, którą władza. Działania takie ww. podmioty realizują po otrzymaniu od wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, informacji o stwierdzeniu obecności w środowisku ww. IGO oraz o konieczności przeprowadzenia działań zaradczych. Zgodnie z art. 21 ust. 9 ustawy o IGO wójt, burmistrz albo prezydent miasta może przeprowadzić działania zaradcze na koszt podmiotu władającego, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. b (tj. osób fizycznych albo będących inną niż państwowa osobą prawną, albo inną niż państwowa jednostką organizacyjną), jedynie w przypadku, gdy podmiot ten nie wystąpił z wnioskiem o zwolnienie z przeprowadzenia działań zaradczych ani nie przeprowadził takich działań we własnym zakresie w terminie roku od dnia otrzymania od wójta, burmistrza albo prezydenta miasta informacji o stwierdzeniu obecności w środowisku oraz o spoczywających na nim obowiązkach. Z przepisu tego wynika jednocześnie, że wójt, burmistrz albo prezydent miasta nie ma uprawnienia do przeprowadzenia działań zaradczych na koszt podmiotu, o którym mowa w art. 21 ust. 2 pkt 2 lit. a, tj. zarządcy nieruchomości, jeśli chodzi o nieruchomość stanowiącą własność Skarbu Państwa oraz nieruchomość stanowiącą własność państwowej osoby prawnej. Sformułowanie przedmiotowego wniosku de lege ferenda uzasadnione było m.in. stwierdzeniem w toku
--	--	--	--	--	--	--

						prowadzonej kontroli NIK w gminie Szczytna braku przeprowadzenia skutecznych działań zaradczych wobec stanowisk barszczy Sosnowskiego, co skutkowało rozprzestrzenieniem się tego gatunku z nieruchomości będących obecnie własnością Skarbu Państwa w zarządzie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na grunty sąsiednie. Burmistrz Szczytnej wyjaśnił w toku kontroli NIK, że istotnym problemem w zwalczaniu IGO na obszarze gminy jest brak regulacji prawnych dających możliwość zobowiązania państwowych jednostek organizacyjnych lub państwowych osób prawnych do pilnych, kompleksowych działań mających na celu likwidację IGO. Ustawa o IGO reguluje szczegółowo procedurę postępowania z IGO, które występują na działkach osób fizycznych, nie ma natomiast możliwości przeprowadzania tych działań w stosunku do państwowych jednostek organizacyjnych zarządzających gruntami Skarbu Państwa. Burmistrz wyjaśnił również, że największym skupiskiem barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Szczytna jest miejscowość Łężyce, w szczegółności są to tereny po byłym PGR. Jednostka ta wprowadziła barszcz Sosnowskiego do środowiska na terenie działek będących obecnie własnością Skarbu Państwa w zarządzie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Właściciele działek, na których porasta barszcz Sosnowskiego czują się pokrzywdzeni i zgłaszają takie uwagi podczas rozmów i spotkań, podnosząc, że zobowiązaniu są do zwalczania rośliny, ponosząc
--	--	--	--	--	--	---

						niejednokrotnie duże nakłady finansowe za działania i decyzje podmiotu, który był własnością Skarbu Państwa. Dodał, że brak uregulowań prawnych nadających wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta uprawnienia do wyegzekwowania realizacji działań zaradczych na terenach będących własnością Skarbu Państwa (w zarządzie KOWR) sprawia, że zwalczając IGO i ponosić koszty finansowe będą osoby fizyczne i gmina Szczytna, a niepodejmowanie działań zaradczych przez KOWR skutkuje dalszym rozprzestrzenianiem się rośliny oraz niemożliwością wyeliminowania IGO ze środowiska. Należy dodać, że we wszystkich skontrolowanych jednostkach wskazywano na wiele problemów i utrudnień w realizacji zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem roślin i zwierząt IGO. Wśród najczęściej wymienianych problemów, wskazywano m.in. na brak uregulowań w ustawie o IGO, dających możliwość zobowiązania państwowych jednostek organizacyjnych lub państwowych osób prawnych do realizacji działań zaradczych wobec IGO.
16	Rozpoznanie i zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt w przyrodzie (dział: środowisko)	P/24/063	Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, ze zm.	Zmiana w ustawie o gatunkach obcych, poprzez umożliwienie regionalnym dyrekcjom ochrony środowiska prowadzenia kontroli w podmiotach, którym wygasły wydane zezwolenia na odstąpienia od zakazów wobec gatunków obcych (IGO), w sytuacji nieprzedłożenia przez te	Niezrealizowany	We wszystkich pięciu skontrolowanych regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska w okresie objętym kontrolą obowiązywały zezwolenia wydane przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska na podstawie art. 120 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (obowiązującym do 18 grudnia 2021 r.). W RDOŚ we Wrocławiu obowiązywało 16 takich zezwoleń, w RDOŚ w Kielcach cztery, w RDOŚ w

				podmioty sprawozdania z realizacji tych zezwoleń.		Krakowie 20, w RDOŚ w Olsztynie dwa, a w RDOŚ w Szczecinie pięć. Zgodnie z art. 52 ustawy o gatunkach obcych (IGO), zezwolenia wydane na podstawie art. 120 ust. 2 uoop, dotyczące IGO, które zostały umieszczone w wykazie IGO stwarzających zagrożenie dla Unii, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy. Natomiast stosownie do art. 51 ust. 1 tej ustawy, zezwolenia wydane na podstawie art. 120 ust. 2 uoop dotyczące IGO, które zostały umieszczone na liście IGO stwarzających zagrożenie dla Polski, zachowują ważność do czasu wykonania czynności, których dotyczyło zezwolenie na odstępstwa od zakazów. W czterech skontrolowanych RDOŚ (80%) podmioty, którym wydane zostały zezwolenia na odstępstwa od zakazów wobec IGO, nie przedłożyły informacji o sposobie wykorzystania tych zezwoleń po ich wygaśnięciu. W RDOŚ nie podjęto skutecznych działań w celu wyegzekwowania od ww. podmiotów przedłożenia informacji o sposobie postępowania ze zwierzętami IGO po wygaśnięciu zezwoleń (w tym czy zwierzęta objęte ww. zezwoleniami są nadal przetrzymywane przez te podmioty). Powyższe jest niezbędne do wyeliminowania przypadków zamierzonego uwalniania gatunków IGO do środowiska. Należy przy tym zwrócić uwagę, że regionalny dyrektor ochrony środowiska, zgodnie z art. 10 ustawy o IGO, nie jest uprawniony do przeprowadzania kontroli spełniania warunków określonych w zezwoleniach na przetrzymywanie gatunków obcych po
--	--	--	--	---	--	---

						upływie ważności tych zezwoleń. Obowiązek spełniania ww. warunków ustaje bowiem z dniem ich wygaśnięcia.
17	Rozpoznanie i zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt w przyrodzie (dział: środowisko)	P/24/063	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów. Dz. U. z 2022 r. poz. 2649	Zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów, poprzez uwzględnienie w tym rozporządzeniu gatunków roślin i zwierząt IGO (inwazyjny gatunek obcy), które zgodnie z przeprowadzoną analizą stopnia inwazyjności i rozprzestrzenienia, spełniały kryteria uznania za gatunki obce (IGO) stwarzające zagrożenie dla Polski.	Niezrealizowany	Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy o gatunkach obcych, wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów. Z ustaleń kontroli wynikało, że w przygotowanym w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska projekcie ww. rozporządzenia nie zostały uwzględnione wszystkie gatunki obce, które stosownie do wyników analizy stopnia inwazyjności i rozprzestrzenienia, przeprowadzonej w ramach projektu pn. "Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną" (projekt zrealizowany na podstawie umowy zawartej między Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a GDOŚ; dalej: projekt GDOŚ), spełniały kryteria uznania za IGO stwarzające zagrożenie dla Polski, gdyż zostały uznane za gatunki bardzo i średnio inwazyjne. Kryteria umieszczenia gatunków obcych na liście IGO stwarzających zagrożenie dla Polski zostały wskazane w Ocenie Skutków Regulacji sporządzonej dla projektu tego

						rozporządzenia. Określono w niej, że na liście tej umieszczono gatunki wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. Nr 210, poz. 1260; uchylonym z dniem 17 grudnia 2022 r.), a które zostały ocenione w ramach projektu GDOŚ, jako średnio lub bardzo inwazyjne gatunki obce w Polsce. Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 3 pkt 4 rozporządzenia 1143/2014, uznanie niepożądanego działania IGO za istotne oraz wymagające podjęcia działań zaradczych, powinno być dokonane na podstawie dowodów naukowych. W świetle wskazanego przepisu, zawierającego definicję IGO, dla uwzględnienia gatunku obcego na liście IGO stwarzających zagrożenie dla państwa członkowskiego nie mogły mieć znaczenia inne przesłanki, w tym kwestie finansowe (zwłaszcza, że skutki finansowe związane z wejściem w życie projektowanego rozporządzenia w sprawie IGO i działań zaradczych, nie zostały w GDOŚ oszacowane z uwagi na brak dostępnych danych o powierzchni i liczebności populacji IGO). Ograniczenie przez GDOŚ katalogu IGO stwarzających zagrożenie dla Polski do gatunków wymienionych w wcześniejszym rozporządzeniu, doprowadziło do sytuacji, w której na przedmiotowej liście nie znalazły się IGO, które zgodnie z aktualnym stanem wiedzy oceniane są
--	--	--	--	--	--	---

						jako średnio lub bardzo inwazyjne. Nie zostały w nim również uwzględnione wszystkie spośród 23 gatunków priorytetowych, czyli takich, które w ocenie wykonawców projektu GDOŚ, powinny być zwalczane w pierwszej kolejności.
18	Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej (dział: sprawy wewnętrzne)	P/24/030	Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wykonywania prac podwodnych w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych Dz. U. z 2004 r. Nr 138, poz. 1468, ze zm.	Dokonanie zmian w rozporządzeniu z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wykonywania prac podwodnych w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, które pozwoliłyby wyeliminować konieczność przesyłania dokumentów stwierdzających uprawnienia z jednostek terenowych do KG PSP.	Niezrealizowany	W związku z regulacjami obowiązującego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wykonywania prac podwodnych w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w PSP funkcjonował nieracjonalny, w ocenie NIK, system, w którym uprawnienia ratownika z jednostki terenowej PSP, np. nurka, potwierdzić mogła wyłącznie Komenda Główna PSP. Wymagało to przesłania z jednostki terenowej, poprzez KP/KM PSP i KW PSP, do KG PSP, książeczki nurka i dokumentów potwierdzających jego kompetencje (zaświadczenie lekarskie i potwierdzenie "wynurkowania" wymaganej liczby godzin). Przy czym analogiczne uprawnienia nurka - kierownika prac podwodnych mógł przedłużyć właściwy komendant miejski/powiatowy PSP.
19	Zakup i wykorzystanie wybranych rodzajów sprzętu i aparatury medycznej, pozyskanych w związku z	P/23/055	Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych	Zmiana przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, poprzez uchylenie art. 46d, uprawniającego ministra	Niezrealizowany	Przepis art. 46d ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (uozz) stanowi wyłom w systemie gospodarowania rezerwami. Przepis ten nadaje Ministrowi Zdrowia dodatkowe uprawnienia, skutkujące

	zapobieganiem i zwalczaniem COVID-19 (dział: zdrowie)		u ludzi Dz. U. z 2025 r. poz. 1675	właściwego do spraw zdrowia do decydowania (wydawania poleceń) w sprawie tworzenia i udostępniania rezerw strategicznych tak, aby tworzenie i dysponowanie rezerwami strategicznymi następowało wyłącznie na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych, które w sposób kompleksowy regulują powyższe kwestie		dublowaniem kompetencji o utworzeniu i udostępnieniu rezerw przynależnych ministrowi odpowiedzialnemu za rezerwy strategiczne, co faktycznie doprowadziło do tworzenia rezerw niepotrzebnych (z pominięciem przepisów o zamówieniach publicznych) i w zawyżonej ilości, czego efektem było niegospodarne wydatkowanie środków publicznych. Należy przy tym wskazać, że minister właściwy ds. zdrowia ma wynikającą z przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych możliwość: - współpracy, obok innych organów i podmiotów wymienionych w art. 8 ust. 2, z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych w opracowaniu projektu Rządowego Programu Rezerw Strategicznych (art. 8 ust. 2 pkt 15), - wystąpienia z wnioskiem do ministra ds. wewnętrznych o udostępnienie rezerw strategicznych (art. 19 ust. 2), - powierzenia RARS, w drodze decyzji, dokonania zakupu, magazynowania, dystrybucji lub wydawania określonych asortymentów towarów, w imieniu MZ i na jego rzecz, w sytuacji wystąpienia lub wysokiego ryzyka wystąpienia zagrożeń, o których mowa w art. 3 ustawy o rezerwach strategicznych z 2020 r. (art. 29).
20	Zakup i wykorzystanie wybranych rodzajów sprzętu i aparatury medycznej, pozyskanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem COVID-19	P/23/055	Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych Dz. U. z 2024 r. poz. 1598, ze zm.	Zmiana przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych, poprzez uchylenie art. 23, uprawniającego ministra właściwego do spraw wewnętrznych do odpłatnego	Niezrealizowany	Realizacja wniosku de lege ferenda spowoduje uniemożliwienie udostępnienia rezerw strategicznych w przypadku, gdy nie występuje zagrożenie bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz klęski żywiołowej lub

	(dział: sprawy wewnętrzne, zdrowie)			udostępniania, w drodze decyzji, specjalistycznego asortymentu medycznego rezerw strategicznych, w przypadku wystąpienia potrzeby wsparcia realizacji celów związanych z ochroną zdrowia.		sytuacji kryzysowej, bowiem art. 23 cyt. ustawy jest sprzeczny z celem tworzenia rezerw strategicznych wynikającym z art. 3 ustawy o rezerwach strategicznych i stanowi zaburzenie konstrukcji zawartej w pozostałych przepisach tego aktu
21	Adaptacja gospodarki leśnej Lasów Państwowych do zmian klimatycznych (dział: klimat, środowisko)	P/24/094	Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. Dz. U. z 2025 r. poz. 567	Zainicjowanie prac legislacyjnych zmierzających do zmian w ustawie o lasach, obligujących LP wprost do działań związanych z adaptacją gospodarki leśnej do zmian klimatycznych oraz gwarantujących prowadzenie przez Lasy Państwowe gospodarki leśnej w oparciu o zatwierdzone plany urządzenia lasu.	w trakcie prac legislacyjnych przez Radę Ministrów lub właściwych ministrów	Zmiany klimatu stanowią jedno z największych zagrożeń środowiskowych, społecznych i ekonomicznych. Biorąc pod uwagę znaczną lesistość oraz wykorzystywanie gospodarcze lasów należy wprowadzić obowiązek dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe do bezzwłocznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia trwałości gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatycznych. Podstawowym dokumentem dla prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej przez PGL LP jest zatwierdzony przez ministra właściwego do spraw środowiska - plan urządzenia lasu. Ustalenia kontroli, świadczące o powszechności pomijania aspektów zmian klimatycznych w gospodarce leśnej oraz prowadzenia gospodarki leśnej bez zatwierdzonego planu urządzenia lasu spowodowały konieczność sformułowania przedmiotowego wniosku.
22	Gospodarcze wykorzystanie metanu kopalnianego (dział: gospodarka surowcami energetycznymi)	P/24/057	Rozporządzenie Ministra Aktywów Państwowych z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie dopłat do redukcji zdolności produkcyjnych	Rozszerzenie zakresu tzw. Nowego Systemu Wsparcia, o którym mowa w ustawie o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, o możliwość finansowania	Niezrealizowany	Uznanie nakładów inwestycyjnych na rozwój technologii gospodarczego wykorzystania metanu za koszty kwalifikowane w ramach dopłat do redukcji zdolności produkcyjnych, poprzez zmianę rozporządzenia Ministra

			przedsiębiorstw górnich Dz. U. z 2023 r. poz. 1128	inwestycji w technologie ograniczające emisję metanu z szybów wentylacyjnych (np. VAM - Metan odprowadzany w powietrzu wentylacyjnym kopalni)		Aktywów Państwowych, pozwoli uniknąć potencjalnych kar finansowych przewidzianych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1787 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/942). Wprowadzenie tych regulacji ułatwi przedsiębiorstwom ograniczenie emisji metanu, przyczyniając się do ochrony środowiska, a jednocześnie zmniejszy ryzyko obciążenia budżetu państwa kosztami wynikającymi z niewystarczającej adaptacji sektora górnich do nowych wymogów.
23	Gospodarcze wykorzystanie metanu kopalnianego (dział: gospodarka surowcami energetycznymi, środowisko)	P/24/057	Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dz. U. z 2024 r. poz. 1290, ze zm. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego Dz. U. z 2024 r. poz. 1383	Wprowadzenie zmian przepisów ustaw: Prawo geologiczne i górnicze oraz o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, w celu umożliwienia bezkoncesyjnego zagospodarowania metanu w zlikwidowanych zakładach górnich.	Niezrealizowany	Brak odpowiednich regulacji prawnych utrudnia zagospodarowanie metanu w zlikwidowanych zakładach, co prowadzi do zamykania instalacji odmetanowania i emisji metanu do atmosfery. Zwiększa to ryzyko jego przenikania do czynnych kopalń, stwarzając zagrożenie bezpieczeństwa, szkody środowiskowe i odpowiedzialność materialną. Obecnie obowiązujące przepisy wymagają oddzielnej koncesji na węglowodory, co utrudnia efektywne i bezpieczne odmetanowanie górotworu. Proponowana regulacja powinna uwzględniać mechanizmy prawne podobne do tych stosowanych w przypadku zakładów w trakcie likwidacji, umożliwiające efektywne wykorzystanie zasobów metanu w celu ochrony środowiska i poprawy bezpieczeństwa w zlikwidowanych zakładach.

24	Postępowanie organów administracji publicznej z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi (dział: sprawy wewnętrzne)	P/24/092	prawne uregulowania dostrzeżonych problemów bez wskazania aktu prawnego	Unormowanie zasad współpracy sektora publicznego z sektorem prywatnym w obszarze związanym z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi.	Niezrealizowany	W obszarze związanym z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi CBŚP współpracowało również z podmiotami prywatnymi (koncernami tytoniowymi), a to w oparciu m.in. o: [1] porozumienie między Philip Morris Polska Distribution Sp. z o.o. siedzibą w Krakowie i Komendanta Głównego Policji z dnia 1 grudnia 2016 r. o współpracy; [2] porozumienie między JTI Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Starym Gostkowie i Komendanta Głównego Policji z dnia 2 marca 2023 r. o współpracy; [3] porozumienie między British American Tobacco Polska Trading Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie i Komendanta Głównego Policji z dnia 2 marca 2023 r. o współpracy. W ocenie NIK skoro współpraca z koncernami tytoniowymi miała istotne znaczenie dla przebiegu i skuteczności prowadzonych przez CBŚP działań związanych z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi zasadnym byłoby stworzenie wyraźnych podstaw prawnych, na poziomie ustawowym, normujących zasady i tryb współpracy sektora publicznego, w tym CBŚP, z sektorem prywatnym, w tym w szczególności z koncernami tytoniowymi, a ponadto określających ewentualny sposób i warunki formalizowania tej współpracy. Takie stanowisko uzasadniają korzyści płynące ze współpracy CBŚP z podmiotami prywatnymi (koncernami tytoniowymi) osiągane pomimo charakteryzujących ich działalność różnorodnych celów. W przypadku sektora publicznego zaliczyć do nich
----	---	----------	--	---	-------------------------------	---

						należy skuteczną walkę z przestępczością akcyzową, eliminację z obrotu nielegalnych wyrobów akcyzowych i miejsc ich produkcji, dbałość o interes fiskalny Skarbu Państwa, a także pozyskanie wsparcia merytorycznego, technologicznego, czy logistycznego. Z kolei w przypadku sektora prywatnego są nimi zyski finansowe, eliminacja z rynku "konkurencyjnych" nielegalnych wyrobów akcyzowych oraz miejsc ich produkcji.
25	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach Dz. U. z 2023 r. poz. 166, Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach - Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 lub Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Podjęcie działań celem dodania w ustawie o fundacjach i w ustawie Prawo o stowarzyszeniach regulacji uprawniających właściwe organy nadzorujące (tj. odpowiednio wojewodę, ministra i starostę) do żądania odpowiednio od władz fundacji bądź stowarzyszenia informacji, wyjaśnień i dokumentów (np. dokumentów księgowych) w celu rozpoznania, które z nich są, lub były instytucjami obowiązany oraz regulacji określającej sankcję za niezastosowanie się do ww. żądania lub podjęcie działań celem dokonania zmiany ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawa AML/CFT) w sposób, który uprawniałby Generalnego Inspektora Informacji Finansowej i	Niezrealizowany	Identyfikacja fundacji i stowarzyszeń mających status instytucji obowiązanej w rozumieniu ustawy AML/CFT jest utrudniona m.in. z uwagi na to, iż ustawa o fundacjach jak i ustawa Prawo o stowarzyszeniach nie zawierają regulacji, które dawałyby uprawnienia m.in. wojewodom, starostom/prezydentom miast na prawach powiatu do weryfikacji np. ksiąg rachunkowych nadzorowanych fundacji, stowarzyszeń w celu rozpoznania, które z nich są instytucjami obowiązany. W ocenie NIK wątpliwa jest także możliwość prowadzenia kontroli, o której mowa w rozdziale 12 ustawy AML/CFT, w każdej fundacji, stowarzyszeniu, a w momencie ustalenia, iż taki podmiot nie posiada statusu instytucji obowiązanej odstąpienie od kontroli w trybie art. 143 ustawy AML/CFT. Zasadnym jest zatem poszerzenie uprawnień właściwych organów o takie, które umożliwią stwierdzenie, czy dana fundacja, stowarzyszenie posiada status

				podmioty, o których mowa w art. 130 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy AML/CFT do weryfikacji, w tym w ramach kontroli, o której mowa w rozdziale 12 ustawy AML/CFT, czy nadzorowane stowarzyszenie, fundacja posiada lub posiadało/a status instytucji obowiązanej		instytucji obowiązanej w rozumieniu ustawy AML/CFT. W 2025 r. Minister Finansów podjął stosowne działania w celu realizacji wniosku de lege ferenda NIK, niemniej wniosek nie został jeszcze zrealizowany. Dwukrotnie bowiem Prezydent RP zawetował uchwalone przez Sejm RP ustawy o rynku kryptoaktywów. W dniu 15 maja 2026 r. ponownie została uchwalona ustawa o rynku kryptoaktywów, w której znowelizowano w art. 142 ustawę Prawo dewizowe. Prace nad ustawą nie są zakończone – została przekazana Marszałkowi Sejmu i Prezydentowi.
26	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	rozporządzenia, o których mowa w art. 79 ust. 3, art. 84 ust. 4 i art. 94 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawa AML/CFT) Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Niezwłoczne wydanie trzech rozporządzeń, o których mowa w art. 79 ust. 3, art. 84 ust. 4 i art. 94 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.	Niezrealizowany	Minister Finansów, pomimo upływu ponad sześciu lat od dnia wejścia w życie ustawy AML/CFT nie wydał trzech rozporządzeń, o których mowa w art. 79 ust. 3, art. 84 ust. 4 i art. 94 tej ustawy, nie wywiązując się tym samym z obowiązków nałożonych w powyższych przepisach. Art. 79 ust. 3, art. 84 ust. 4 oraz art. 94 ustawy AML/CFT stanowią m.in., iż minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia sposób sporządzania i przekazywania określonych zawiadomień (m.in. zawiadomień, o których mowa w art. 74 ustawy AML/CFT), powiadomień, potwierdzeń, żądań, zwolnień i informacji. W stanowisku z dnia 14 maja 2025 r. do informacji o wynikach przedmiotowej kontroli Minister Finansów poinformował, iż w związku z trwającym procesem legislacyjnym dotyczącym projektu

						ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wpisanym do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UC75 treść przepisów dotyczących wydania rozporządzeń, o których mowa w art. 79 ust. 3, art. 84 ust. 4 oraz art. 94 ustawy AML/CFT ulegnie znaczącej zmianie i wobec powyższego aktualnie Minister Finansów nie planuje rozpoczęcia odrębnego procesu legislacyjnego, którego celem miałyby być wydanie zaległych rozporządzeń. Udostępniony na stronie www.legislacja.gov.pl projekt z dnia 2 października 2025 r. ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (nr projektu w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UC75; etap prac Komitetu do Spraw Europejskich) przewiduje uchylenie art. 79 ust. 3 oraz zmianę treści art. 84 ust. 4 ustawy AML/CFT. W uzasadnieniu do ww. projektu wskazano m.in. iż w art. 79 uchyla się ust. 3 zawierający delegację do wydania rozporządzenia, z uwagi na przeniesienie upoważnienia ustawowego do wydania aktu wykonawczego do nowo dodawanego art. 84a ustawy AML/CFT. Zakładane nowe brzmienie art. 84 ust. 4 ustawy AML/CFT nadal stanowi, iż minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i przekazywania za pomocą środków komunikacji elektronicznej informacji, o których mowa w art. 81, a także tryb ich
--	--	--	--	--	--	--

						przekazywania, mając na uwadze potrzebę zapewnienia szybkiego, wiarygodnego i bezpiecznego ich przekazania. Projekt UC75 w wersji z dnia 2 października 2025 r. nie zakłada natomiast zmiany, ani uchylecia art. 94 ustawy AML/CFT. Do dnia 31 grudnia 2025 r. projekt rozporządzenia przewidywanego w nowo dodawanym art. 84a ustawy AML/CFT nie został udostępniony na stronie RCL. Na stronie RCL nie zostały udostępnione także projekty rozporządzeń, o którym mowa w art. 84 ust. 4 i art. 94 ustawy AML/CFT.
27	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Zmiana treści art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22 w zw. z art. 130 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawy AML/CFT), tak aby jasno z nich wynikało, iż status instytucji obowiązanej posiadają nie tylko stowarzyszenia, fundacje, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22 ustawy AML/CFT, a co za tym idzie kontroli starostów (prezydentów miast na prawach powiatu), ministrów, wojewodów w zakresie AML/CFT podlegają nie tylko stowarzyszenia/fundacje dokonujące transakcji gotówkowych o wartości równej lub powyżej 10 tys. euro, ale także stowarzyszenia,	Niezrealizowany	Fundacje i stowarzyszenia mogą prowadzić działalność, w tym działalność gospodarczą, o której mowa w części punktów art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT (tj. ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu) np. działalność w zakresie gier losowych, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 20 ustawy AML/CFT, a tym samym uzyskać status instytucji obowiązanej i podlegać kontroli AML/CFT odpowiednio starostów, wojewodów, ministrów nie tylko w przypadkach, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22 ustawy AML/CFT. Mając na uwadze dotychczasowy stan faktyczny w systemie AML/CFT dotyczący stowarzyszeń, fundacji, w tym podejmowane działania starostów, wojewodów w celu identyfikacji nadzorowanych stowarzyszeń, fundacji jako instytucji obowiązanych w zasadzie jedynie w kontekście art. 2 ust. 1 pkt 21 i

				fundacje, które z uwagi na charakter prowadzonej działalności spełniają w rozumieniu ustawy AML/CFT przesłanki do kwalifikowania ich jako instytucji obowiązanych.		22 ustawy AML/CFT oraz identyfikację zaledwie kilkunastu instytucji obowiązanych rocznie spośród kilkudziesięciu tys. fundacji, stowarzyszeń zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym zasadnym jest rozważenie zmiany treści art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22 w zw. z art. 130 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy AML/CFT, tak aby jasno z nich wynikało, iż status instytucji obowiązanej posiadają nie tylko stowarzyszenia, fundacje, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 21 i 22 ustawy AML/CFT, a co za tym idzie kontroli starostów (prezydentów miast na prawach powiatu), ministrów, wojewodów w zakresie AML/CFT podlegają nie tylko stowarzyszenia/fundacje dokonujące transakcji gotówkowych o wartości równej lub powyżej 10 tys. euro, ale także stowarzyszenia, fundacje, które z uwagi na charakter prowadzonej działalności spełniają w rozumieniu ustawy AML/CFT przesłanki do kwalifikowania ich jako instytucji obowiązanych.
28	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Dz. U. z 2025 r. poz. 644, dalej: ustawa AML/CFT, bądź ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach - Dz.U. z 2023 r. poz. 166 oraz ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o	Nałożenie na wszystkie fundacje i stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym obowiązku sprawozdawczego w przedmiocie informowania o ich statusie jako instytucji obowiązanej.	Niezrealizowany	Fundacje mające status organizacji pożytku publicznego oraz stowarzyszenia nie sporządzają sprawozdań, w których wskazują na swój status jako instytucji obowiązanej w rozumieniu ustawy AML/CFT. Jedynie fundacje, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o fundacjach (tj. fundacje nieposiadające statusu organizacji pożytku publicznego) mają obowiązek sporządzać i składać do właściwego ministra sprawozdanie z działalności fundacji, w którym podają informacje, co do swego statusu jako instytucji obowiązanej.

			stowarzyszeniach - Dz.U. z 2020 r. poz. 2261.			Zdaniem NIK zasadnym jest podjęcie działań celem nałożenia na wszystkie fundacje i stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym obowiązku sprawozdawczego w przedmiocie informowania o ich statusie jako instytucji obowiązanej w rozumieniu ustawy AML/CFT. Mogłoby być to rozwiązanie podobne do tego, o którym mowa w art. 12 ust. 2, 3 i 4 ustawy o fundacjach i w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie jednolitego wzoru formularza sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. poz. 2791), przy czym zdaniem NIK: a) sprawozdanie takie powinno być składane do właściwego ministra oraz właściwego starosty (prezydenta miasta na prawach powiatu) - w przypadku fundacji, właściwego wojewody lub starosty - w przypadku stowarzyszeń lub udostępniane na jednej wyznaczonej do tego stronie internetowej (np. zamieszczane na stronie podmiotowej Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Biuletynie Informacji Publicznej) najpóźniej w terminie 15 dni po upływie 6 miesięcy od zakończenia roku, którego dotyczy; b) sprawozdanie takie powinno być rozszerzone o jeszcze jeden wiersz, a mianowicie po udzieleniu informacji, czy fundacja/stowarzyszenie jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy AML/CFT, należałoby wypełnić nie tylko wiersz dotyczący transakcji gotówkowych, ale także wiersz, w którym byłyby podawane informacje, co do
--	--	--	---	--	--	--

						wykonywania działalności, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT (np. działalności, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 24a ustawy AML/CFT); c) powinny być ustanowione sankcje, za niezłożenie takiego sprawozdania oraz za podanie w nim nieprawdziwych danych.
29	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwana ustawą AML/CFT Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Uzupełnienie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawy AML/CFT) o przepisy wskazujące wprost, iż Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF) oraz podmioty, o których mowa w art. 130 ust. 2 tej ustawy mogą kontrolować działalność jednostek również po ustaniu statusu tych jednostek jako instytucji obowiązanych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT.	Niezrealizowany	W ocenie NIK zasadne jest zgłoszenie przedmiotowego wniosku de lege ferenda w szczególności z uwagi, na to, iż część podmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT, w tym zwłaszcza jednostki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 21-23 ustawy AML/CFT (wskazane w tych pkt fundacje, stowarzyszenia, przedsiębiorcy) nabywają status instytucji obowiązanej na określony czas, tj. na okres trwania relacji z klientem, z którym dokonywana jest transakcja gotówkowa o wartości równej lub powyżej 10 tys. euro. Przy literalnym podejściu do obecnego brzmienia art. 14a ustawy o fundacjach, art. 25a ustawy Prawo o stowarzyszeniach (tj. przepisów stanowiących o tym, iż kontrola jest sprawowana nad działalnością fundacji, stowarzyszenia będących instytucją obowiązaną) oraz art. 130, art. 133-145 ustawy AML/CFT (tj. przepisów, które stricte odwołują się do kontroli instytucji obowiązanych) mogą pojawiać i pojawiają się wątpliwości, co do możliwości kontroli AML/CFT jednostek, które nie posiadają już statusu instytucji obowiązanej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT. Dodanie proponowanej przez NIK regulacji usunęłoby tego typu wątpliwości

						i sprzyjało skutecznej realizacji kontroli AML/CFT. Kontrola taka obejmowałaby działalność prowadzoną w okresie posiadania statusu instytucji obowiązanej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT, a działalność prowadzoną wcześniej lub później tylko w zakresie niezbędnym dla dokonania oceny działalności jednostki jako instytucji obowiązanej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy AML/CFT.
30	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zwana ustawą AML/CFT Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Uzupełnienie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawa AML/CFT) o przepis, który wprost wskazywałby, iż kary administracyjne, o których mowa w rozdziale 13 ustawy AML/CFT mogą być nakładane również na podmiot, który przestał być instytucją obowiązaną, z którą wiąże się naruszenie.	Niezrealizowany	Art. 147-149 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: AML/CFT) stanowią, iż instytucja obowiązana, która nie dopełnia obowiązku wskazanego w tych przepisach podlega karze administracyjnej. W ocenie NIK, podobnie jak w przypadku art. 12a ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U z 2025 r. poz. 640, ze zm.), dodanie w ustawie AML/CFT przepisu, który wprost wskazywałby, iż kary administracyjne, o których mowa w rozdziale 13 ustawy AML/CFT mogą być nakładane również na podmiot, który przestał być instytucją obowiązaną, z której działalnością wiąże się naruszenie, przyczyni się do wyeliminowania niepożądanego stanu polegającego na możliwości uniknięcia odpowiedzialności administracyjnej przez podmioty, które dopuścili się naruszeń przepisów ustawy AML/CFT w czasie bycia instytucją obowiązaną.

31	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu Dz. U. z 2025 r. poz. 644	Zmiana treści przepisu art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej: ustawy AML/CFT), polegającej na zastąpieniu zwrotu: prezesa sądów apelacyjnych - w odniesieniu do notariuszy zwrotem: Minister Sprawiedliwości osobiście, za pośrednictwem prezesów sądów apelacyjnych albo przez wyznaczone osoby - w odniesieniu do notariuszy.	Niezrealizowany	Art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy AML/CFT stanowi, iż w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie AML/CFT sprawują także (tj. obok Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, zwanego dalej: GIIF), na zasadach określonych w przepisach odrębnych, z zastrzeżeniem art. 131 ust. 1, 2 i 5 ustawy AML/CFT, prezesa sądów apelacyjnych - w odniesieniu do notariuszy. NIK ustaliła, iż brzmienie art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy AML/CFT, zwłaszcza w kontekście zawartego w tym przepisie zwrotu "na zasadach określonych w przepisach odrębnych" budzi wątpliwości. Zgodnie z art. 42 § 1 ustawy Prawo o notariacie nadzór nad działalnością notariuszy i organami samorządu notarialnego sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście, za pośrednictwem prezesów sądów apelacyjnych lub sądów wojewódzkich (obecnie: okręgowych) albo przez wyznaczone osoby. Art. 42 § 2 ustawy Prawo o notariacie stanowi ponadto, iż Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, określa szczegółowo tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 42 § 1 ustawy o notariacie. Art. 42 ustawy Prawo o notariacie i art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy AML/CFT dotyczą różnych podmiotów. Na gruncie art. 42 ustawy Prawo o notariacie jest to Minister Sprawiedliwości, który może działać osobiście lub za pośrednictwem
----	---	----------	--	---	------------------------	--

						np. prezesów sądów apelacyjnych, zaś na gruncie art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy AML/CFT są to prezesi sądów apelacyjnych. GIIF, jako koordynator kontroli AML/CFT sprawowanych przez podmioty, o których mowa w art. 130 ust. 2 ustawy AML/CFT, w piśmie ze stycznia 2024 r. skierowanym do Ministra Sprawiedliwości, sugerował rozważenie zmiany art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy AML/CFT. GIIF zaznaczył, iż celem takiego zabiegu byłoby podniesienie jakości kontroli przez wprowadzenie powszechnych i jednolitych dla całego kraju standardów kontroli, o które dbałby jeden organ (Minister Sprawiedliwości), który już obecnie nadzoruje tę grupę zawodową. Zdaniem NIK zmiana ustawy, włączająca Ministra Sprawiedliwości wprost w czynności kontrolne AML/CFT nad notariuszami, usunęłaby pojawiające się wątpliwości interpretacyjne oraz mogłaby umożliwić zaangażowanie większej liczby osób do wykonywania tej kontroli, a tym samym wpłynąć pozytywnie na liczbę i jakość przeprowadzanych kontroli.
32	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne)	P/24/010	Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej Dz. U. z 2025 r. poz. 1131, ze zm.	Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji tymczasowego zatrzymania środków pieniężnych w drodze decyzji administracyjnej celem zapewnienia stosowania art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1672 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie kontroli środków pieniężnych	w trakcie prac legislacyjnych przez Radę Ministrów lub właściwych ministrów	W informacji o wynikach przedmiotowej kontroli wskazano m.in, iż w polskim porządku prawnym nie zapewniono pełnego stosowania rozporządzenia 2018/1672. Art. 7 ust. 1 rozporządzenia 2018/1672 stanowi m.in, iż właściwe organy mogą tymczasowo zatrzymać środki pieniężne w drodze decyzji administracyjnej zgodnie z warunkami określonymi w prawie krajowym.

				wwożonych do Unii lub wywożonych z Unii oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1889/2005 (Dz. Urz. UE L 284 z 12.11.2018, str. 6, ze zm.; dalej: rozporządzenie 2018/1672).		W toku rządowych prac nad uporządkowaniem kwestii dotyczących bezpośredniego stosowania przepisów rozporządzenia 2018/1672, w kwestii art. 7 rozporządzenia 2018/1672 zdecydowano się na kontynuowanie procedury karnej i karno-skarbowej w odniesieniu do tymczasowego zatrzymania środków pieniężnych, co w ocenie Ministerstwa Finansów zapewniało szybkie i sprawne egzekwowanie nałożonych sankcji karnych za niedopełnienie obowiązku zgłoszenia przewozu środków pieniężnych. W trakcie kontroli P/24/010 uzyskano ze strony Ministerstwa Finansów wyjaśnienie, że ponowna analiza art. 7 rozporządzenia 2018/1672 skłania do rekomendowania podjęcia prac legislacyjnych w tym zakresie i wprowadzenia instytucji tymczasowego zatrzymania środków pieniężnych w drodze decyzji administracyjnej do polskiego porządku prawnego. W ocenie NIK przepisy umożliwiające właściwym organom wydawanie decyzji administracyjnych o tymczasowym zatrzymaniu środków pieniężnych w sytuacjach wymienionych w art. 7 ust. 1 rozporządzenia 2018/1672 mogłyby stanowić element wzmacniający system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W stanowisku do informacji o wynikach przedmiotowej kontroli (w piśmie z 14 maja 2025 r.) Minister Finansów podniósł m.in. iż aktualnie w Ministerstwie Finansów trwają prace nad rozpoczęciem
--	--	--	--	--	--	--

						procesu legislacyjnego, zmierzającego do uregulowania przedmiotowej kwestii (dodania w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej rozdziału 1e: "Tymczasowe zatrzymanie środków pieniężnych.").
33	Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dział: finanse publiczne, instytucje finansowe)	P/24/010	Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe Dz. U. z 2024 r. poz. 1131, ze zm. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych - Dz. U. z 2025 r. poz. 611, ze zm.	Objęcie nadzorem branżowym tzw. kantorów internetowych	Niezrealizowany	W informacji o wynikach przedmiotowej kontroli, NIK wskazała m.in. że pomimo upływu prawie dziewięciu lat od zakończenia kontroli P/15/013 - Sprawowanie kontroli nad instytucjami obowiązującymi w ramach przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, Minister Finansów do końca 2024 r. nie podjął skutecznych działań celem uregulowania działalności kantorów internetowych i nadzoru nad nimi, mimo składanych deklaracji o zasadności uregulowania tej działalności. Na potrzebę unormowania działalności kantorów internetowych i ustanowienia nadzoru nad tymi podmiotami kilkakrotnie zwracał uwagę także Narodowy Bank Polski i Rzecznik Praw Obywatelskich. Propozycje dotyczące uregulowania usług związanych z działalnością tzw. kantorów internetowych, tj. podmiotów świadczących usługi bezgotówkowej wymiany walut zostały ujęte pod koniec 2024 r. w rządowym projekcie ustawy o rynku kryptoaktywów (UC2), zakładającym m.in. także zmiany w ustawie Prawo dewizowe poprzez zdefiniowanie pojęć: bezgotówkowych krajowych i zagranicznych środków płatniczych oraz bezgotówkowej wymiany

						walut, a także wskazanie, iż bezgotówkowa wymiana walut będzie mogła być dokonywana wyłącznie za pośrednictwem rachunków płatniczych w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy o usługach płatniczych, a działalność gospodarcza w zakresie usług takiej wymiany będzie mogła być wykonywana wyłącznie przez dostawcę usług płatniczych w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych. W myśl art. 4 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych dostawcą usług płatniczych jest m.in. bank krajowy, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa, czy mała instytucja płatnicza. Przy czym mieć na uwadze należy, że np. działalność małej instytucji płatniczej podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie wykonywania usług płatniczych (art. 117s ust. 1 ustawy o usługach płatniczych). Projekt ustawy (UC2) do końca 2024 r. nie został przedłożony przez Ministra Finansów na posiedzenie Rady Ministrów. W styczniu 2025 r. projekt UC2 został przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów i rekomendowany Radzie Ministrów, z zaleceniem przeprowadzenia, przed skierowaniem projektu do rozpatrzenia przez Radę Ministrów, konsultacji publicznych w zakresie przepisów dotyczących uregulowania działalności podmiotów świadczących usługi bezgotówkowej wymiany walut, czyli tzw. internetowych kantorów walutowych. W stanowisku do informacji o wynikach przedmiotowej kontroli NIK (w piśmie z 14 maja 2025 r.) Minister Finansów
--	--	--	--	--	--	---

						podniósł m.in. że w wyniku zakładanego rozwiązania działalność w zakresie bezgotówkowej wymiany walut będzie mogła być prowadzona jedynie przez uprawnionych dostawców usług płatniczych podlegających nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, a środki przekazywane kantorom internetowym przez ich klientów na poczet wymiany walut będą podlegać ochronie prawnej. Projekt ustawy UC2 dnia 26 czerwca 2025 r. został skierowany do Sejmu (druk nr 1424). Ustawa o rynku kryptoaktywów zakładająca m.in. także ww. zmiany w ustawie Prawo dewizowe została uchwalona 7 listopada 2025 r. i dnia 12 listopada 2025 r. przedstawiona do podpisu Prezydenta RP, który działając na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP odmówił jej podpisania. Ustawa o rynku kryptoaktywów nie została ponownie uchwalona po wecie Prezydenta RP. Dnia 9 grudnia 2025 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji został opublikowany nowy projekt ustawy o rynku kryptoaktywów (UC131), który również zawierał ww. zmiany w zakresie ustawy Prawo dewizowe. W uzasadnieniu do projektu UC131 wskazano m.in., że: zmiany mają na celu uregulowanie usług związanych z działalnością tzw. internetowych kantorów walutowych, przy czym nie jest intencją projektodawcy kwalifikacja usługi bezgotówkowej wymiany walut jako usługi płatniczej, niemniej w efekcie proponowanych zmian środki powierzane przez usługobiorców bezgotówkowej wymiany walut na poczet takiej wymiany będą w każdym
--	--	--	--	--	--	---

						przypadku przechowywane na rachunku płatniczym prowadzonym dla takiego odbiorcy przez dostawcę usług płatniczych i z tego tytułu podlegać będą ustawowej ochronie prawnej. Dnia 10 grudnia 2025 r. projekt UC131 został skierowany do Sejmu (druk nr 2064). Ustawa o rynku kryptoaktywów została uchwalona przez Sejm dnia 18 grudnia 2025 r. Prezydent RP odmówił podpisania ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o rynku kryptoaktywów, która 17 kwietnia 2026 r. nie została ponownie uchwalona przez Sejm po wecie Prezydenta RP z dnia 12 lutego 2026 r.
34	Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów przez wybrane jednostki publiczne (dział: wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne)	P/24/095	Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Dz. U. z 2023 r. poz. 265	Rozszerzenie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych, o którym mowa w art. 30 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, o dane dotyczące ich jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną i dane osób uprawnionych do występowania w ich imieniu.	Niezrealizowany	W objętych kontrolą czterech urzędach wojewódzkich co do zasady prawidłowo i rzetelnie realizowano ww. zadania. Wydawanie potwierdzeń i zaświadczeń było poprzedzone weryfikacją powiadomień i wniosków oraz analizą prawną i stanu faktycznego. W Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim i Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim na podstawie przyjętych powiadomień prowadzono pomocnicze wykazy lub rejestry osób prawnych kościołów i innych związków wyznaniowych. Obowiązujące przepisy prawa nie nakładają obowiązku prowadzenia przez wojewodów rejestru w tym zakresie, co może utrudniać wojewodom sprawne wydawanie zaświadczeń o posiadaniu osobowości prawnej przez jednostki organizacyjne kościołów i innych związków wyznaniowych. Wprowadzenie przepisów prawnych realizujących wniosek de lege ferenda NIK

						usprawniłoby uzyskiwanie istotnych informacji o osobach prawnych kościołów i innych związków wyznaniowych oraz ich jednostek organizacyjnych, w tym o osobach, które mogą występować w ich imieniu.
35	Realizacja zadań przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Radę Mediów Narodowych (dział: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego)	P/24/096	Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, ze zm.	Wykreślenie pkt 4 w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (dalej: "ustawa o RTV") nakładającego na Krajową Radę Radiofonii i Telewizji obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdania dotyczącego stosowania przez dostawców platform udostępniania wideo środków przeciwdziałających udostępnianiu treści, o których mowa w art. 47p ust. 1 ustawy o RTV, ze względu na fakt, że stosowne przepisy unijne nie nakładają takiego obowiązku na państwa członkowskie Unii Europejskiej.	Niezrealizowany	NIK zwróciła uwagę, że w badanym okresie KRRiT nie przekazała Komisji Europejskiej sprawozdania dotyczącego stosowania przez dostawców platform udostępniania wideo środków przeciwdziałających udostępnianiu treści, o których mowa w art. 47p ust. 1 ustawy o RTV. Powyższy obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o RTV został wprowadzony w związku z transpozycją do prawa krajowego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych ze względu na zmianę sytuacji na rynku. Przepisy tej dyrektywy nie nakładają takiego obowiązku na państwa członkowskie Unii Europejskiej. Jako przyczynę w KRRiT wskazano fakt, że Komisja Europejska nie zwróciła się dotychczas do KRRiT o opracowanie i przekazanie takiego sprawozdania, a z treści dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych nie wynika, by taki obowiązek był nałożony na państwa członkowskie UE. W piśmie z dnia 28 kwietnia 2025 r. Przewodniczący KRRiT

						poinformował NIK, że konieczność zmiany tego przepisu zostanie zgłoszona przez jeden z departamentów Biura KRRiT przy najbliższej nowelizacji ustawy o radiofonii i RTV.
36	Prawne uwarunkowania lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych w Polsce (dział: energia)	P/24/054	prawne uregulowania dostrzeżonych problemów bez wskazania aktu prawnego	Podjęcie działań systemowych i organizacyjnych w Ministerstwie Klimatu i Środowiska zapewniających niezwłoczne przygotowanie projektów aktów prawnych w pełni transponujących dyrektywę RED II i przedłożenie ich Radzie Ministrów.	Zrealizowany częściowo	Minister Klimatu i Środowiska do dnia zakończenia kontroli nie przygotował i nie przedłożył Radzie Ministrów projektów aktów prawnych w pełni transponujących przepisy dyrektywy RED II, a także nie zapewnił ich transponowania do krajowego porządku prawnego w wyznaczonym w tej dyrektywie terminie, tj. do 30 czerwca 2021 r. (ponad trzy i pół roku opóźnienia) MKiŚ wydał co prawda rozporządzenie z dnia 18 kwietnia 2025 r. w sprawie wartości energetycznej poszczególnych biokomponentów, biopaliw ciekłych, ciekłych paliw węglowych pochodzących z recyklingu, gazowych paliw węglowych pochodzących z recyklingu, innych paliw odnawialnych, paliw ciekłych i energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii jednak trwają prace nad weryfikacją pełnego wdrożenia Dyrektywy RED II, zmienionej Dyrektywą RED III.
37	Wykonanie budżetu państwa w 2024 roku (dział: budżet, finanse publiczne)	P/25/001	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych	Dokonanie zmiany klasyfikacji budżetowej w celu prezentowania w sprawozdaniu budżetowym Rb-27 prognoz w zakresie wpływów z poszczególnych grup wyrobów akcyzowych, tytułów w podatku dochodowym od osób	Niezrealizowany	W informacji o wynikach przedmiotowej kontroli NIK zwróciła uwagę m.in., że sprawozdanie Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za 2024 r. niejednolicie ilustrowało poziom wykonania prognozy dochodów. Sprawozdanie dla niektórych źródeł dochodów nie zawierało prognozy dochodów w szczególności, w której było prezentowane na podstawie

			Dz. U. z 2022 r. poz. 513, ze zm.	fizycznych oraz podatku od wydobywania niektórych kopalin		klasyfikacji budżetowej ich wykonanie. Było to spowodowane zmianami w klasyfikacji budżetowej dokonanymi rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 lipca 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. poz. 1347) dotyczącymi wprowadzenia do klasyfikacji budżetowej nowego § 160 Planowane wpływy z niektórych podatków oraz rozdziałów 75690-75694 mających zastosowanie wyłącznie do planowania. NIK podniosła, iż utworzenie w klasyfikacji budżetowej, po stronie dochodów, § 160 i rozdziałów 75690-75694 pogorszyło przejrzystość systemu ewidencyjno-sprawozdawczego budżetu państwa. W sprawozdaniach Rb-27 sporządzanych za poszczególne okresy do końca 2023 r. poziom wykonania planu wszystkich źródeł dochodów wyszczególnionych w klasyfikacji budżetowej, ustalano w wyniku porównania danych zawartych w tych samych rozdziałach i paragrafach klasyfikacji budżetowej w dwóch kolumnach, tj. kolumnie 9 dotyczącej wykonania dochodów i kolumnie 6 dotyczącej planu. Po przedmiotowej zmianie (nowelizacji z dnia 11 lipca 2023 r.) w zakresie klasyfikacji budżetowej takie porównanie jest możliwe jedynie dla części źródeł dochodów.
--	--	--	-----------------------------------	---	--	---

38	Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych (dział: środowisko)	P/24/078	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz. U. z 2025 r. poz. 567, ze zm.	Doprecyzowanie delegacji ustawowej określonej w art. 59 ustawy o lasach dotyczącej treści rozporządzenia regulującego szczegółowe zasady gospodarki finansowej w Lasach Państwowych	Niezrealizowany	Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.) upoważnienie do wydania rozporządzenia powinno określać m.in. wytyczne dotyczące treści aktu. Wynikające z art. 59 ustawy o lasach upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Lasach Państwowych nie spełnia tego wymagania, na co Najwyższa Izba Kontroli zwracała uwagę już w 2015 r. w informacji o wynikach kontroli "Gospodarka finansowa Lasów Państwowych" (D/14/505/KBF).
39	Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych (dział: środowisko)	P/24/078	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz. U. z 2025 r. poz. 567, ze zm.	Dookreślenie zasad sprawowania nadzoru ministra właściwego do spraw środowiska nad Lasami Państwowymi	Niezrealizowany	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r. poz. 567, ze zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134, poz. 692), poza nielicznymi wyjątkami, nie konkretyzują zasad nadzoru nad działalnością Lasów Państwowych. W obszarze prowadzenia przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe działalności finansowo-gospodarczej, przepisy przewidują jedynie obowiązek przedkładania ministrowi właściwemu do spraw środowiska planów i sprawozdań. Nie ustanawiają natomiast wymogu zaangażowania ministra w proces zatwierdzania planu finansowo-

						gospodarczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (w tym jego zmian). Jedynie art. 57 ust. 4 ustawy o lasach określa, że minister właściwy do spraw środowiska, na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, w drodze decyzji, ustala corocznie Lasom Państwowym wielkość odpisu podstawowego na fundusz leśny (przy czym zgodnie z § 21 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe wskaźnik odpisu podstawowego na fundusz leśny, ustalany jest na podstawie przedstawionego, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, planu finansowo-gospodarczego Lasów Państwowych). Ponadto Lasy Państwowe - zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o lasach oraz z § 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe - sporządzają corocznie raport o stanie lasów oraz sprawozdanie finansowo-gospodarcze z działalności tego podmiotu. Przepisy te nie określają jednak zakresu prezentowanych danych ani stopnia ich szczegółowości. Nie precyzują także jakie uprawnienia (np. akceptacja, zatwierdzenie) przysługują ministrowi, jako organowi nadzoru, w związku z przedstawieniem tych sprawozdań. Tym samym aktualne pozostaje spostrzeżenie Najwyższej Izby Kontroli wyrażone już w 2015 r. w informacji o wynikach kontroli "Gospodarka finansowa Lasów
--	--	--	--	--	--	--

						Państwowych" (D/14/505), iż przepisy prawne nie wskazują środków kontroli, czy też środków korygujących nadzorowaną działalność Lasów Państwowych.
40	Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych (dział: środowisko)	P/24/078	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz. U. z 2025 r. poz. 567, ze zm.	Doprecyzowanie art. 58 ust. 1 i ust. 2 ustawy o lasach określających przeznaczenie środków funduszu leśnego	Niezrealizowany	Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia gospodarowanie środkami finansowymi funduszu leśnego w zakresie objętym kontrolą - kwota 37,9 mln zł pochodząca z funduszu leśnego została wydatkowana na działalność promocyjno-wizerunkową, co wykraczało zarówno poza zadania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe określone w art. 4 ustawy o lasach, jak i poza cele na jakie przeznaczane są środki tego funduszu, określone w art. 58 ust. 1 i ust. 2 ustawy o lasach. Wysoki stan środków funduszu leśnego umożliwił zwiększanie wydatków na tzw. wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych, co wobec braku definicji tego pojęcia, skutkowało wykorzystaniem środków na dowolnie ustalone cele. Na konieczność doprecyzowania definicji wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach), Najwyższa Izba Kontroli zwracała uwagę w 2015 r. w informacji o wynikach kontroli "Gospodarka finansowa Lasów Państwowych" (D/14/505) i w 2022 r. w informacji o wynikach kontroli "Gospodarowanie środkami funduszu leśnego" (P/21/051).

41	Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych (dział: środowisko)	P/24/078	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe Dz. U. z 1994 r. Nr 134, poz. 692	Określenie zasad sporządzania i aktualizacji planów finansowo-gospodarczych.	Niezrealizowany	W Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych nie aktualizowano planów finansowo-gospodarczych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, obejmujących plan Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz plany Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (poza wprowadzaniem zmian wielkości odpisu podstawowego na fundusz leśny bez jednoczesnego wprowadzenia zmian pozostałych parametrów planu oraz zmian do planu tego funduszu w formie akceptacji wniosków o zmianę planu wydatków funduszu leśnego), pomimo ujawniania się w ciągu poszczególnych lat istotnych różnic pomiędzy wartościami planowanymi a wykonanym. Zaniechanie aktualizacji planów - w przypadkach uzasadniających ich korektę - stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 w związku z ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, zgodnie z którym podstawą gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych są plany finansowo-gospodarcze zawierające m.in. przychody ze sprzedaży oraz koszty działalności. Plany finansowo-gospodarcze przyjmowane były w kwietniu z mocą obowiązującą od 1 stycznia, co zapewniało formalne objęcie tymi dokumentami całego roku. Do czasu przyjęcia tych planów działalność Lasów Państwowych prowadzona była na
----	--	----------	---	--	------------------------	---

						podstawie prowizoriów, tj. dokumentów, które nie zostały przewidziane w przepisach ustawy o lasach oraz w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe. Plany finansowo-gospodarcze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe stanowią podstawę prowadzenia gospodarki finansowej Lasów Państwowych. Powinny być zatem aktualne w celu zapewnienia bieżącej i skutecznej realizacji uprawnień nadzorczych ministra właściwego do spraw środowiska. Brak aktualizowania planów finansowo-gospodarczych nie został skutecznie zakwestionowany - w ramach nadzoru sprawowanego nad Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe - przez ministra właściwego do spraw środowiska.
42	Wprowadzanie do rzek zasolonych wód z kopalń węgla kamiennego województwa śląskiego (dział: gospodarka wodna)	P/24/058	Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne Dz. U. z 2025 r. poz. 960, ze zm.	Wprowadzenie do ustawy Prawo wodne zmian motywujących do wdrażania rozwiązań chroniących zasoby wodne poprzez: - zmianę art. 277 ust. 3 Prawa wodnego w zakresie wprowadzenia współczynnika różnicującego opłaty, wyłącznie w przypadku korzystania z systemów retencyjno-dozujących pozwalających na wstrzymanie wprowadzania do wód powierzchniowych wód pochodzących z odwodnienia	Niezrealizowany	Zgodnie z obecnie obowiązującą ustawą Prawo wodne, przedsiębiorcy posiadający system retencyjno-dozujący umożliwiające wstrzymanie wprowadzania wód kopalnianych do wód powierzchniowych przez co najmniej 5 dni są uprawnieni do obniżenia opłaty zmiennej o 20%, a w przypadku wstrzymania wód przez 10 dni - obniżenia opłaty zmiennej o 50%. Wskazać należy, że okres stanu suszy hydrologicznej i związany z nią niski poziom wody w rzekach trwa dłużej niż 5 czy 10 dni. Zatem retencjonowanie wody w tak krótkim okresie nie rozwiązuje problemu zrzutu wód kopalnianych

				zakładów górniczych przez okres nie krótszy niż co najmniej 30 następujących po sobie dni; - uchylene art. 277 ust. 4 Prawa wodnego wprowadzającego współczynnik różnicujący jednostkową stawkę opłaty za usługę wodną w zakresie, o którym mowa w art. 277 ust. 2 pkt 2 lit. f ww. ustawy, z tytułu oczyszczania lub podczyszczania wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych, zawierających chlorki i siarczany w systemie oczyszczania lub podczyszczania ścieków zasolonych.		w okresach suszy hydrologicznej, a stanowi jedynie premiowanie części przedsiębiorców górniczych obniżaniem i tak niskich stawek opłat za posiadane już obecnie zdolności wstrzymania zrzutu wód dołowych na kilka do kilkunastu dni.
43	Wprowadzanie do rzek zasolonych wód z kopalń węgla kamiennego województwa śląskiego (dział: gospodarka wodna)	P/24/058	Rozporządzenie 1) Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; 2) Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły; 1) Dz. U. z 2023 r. poz. 335 (dla dorzecza Odry)	Określenie w aktualizacji, o której mowa w art. 318 ust. 5 Prawa wodnego, planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Wisły, przyjmowanych w drodze rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, na podstawie art. 321 Prawa wodnego, referencyjnej wartości przewodności elektrolitycznej właściwej w 20 stopni C dla jednolitych części wód powierzchniowych, do których odprowadzane są wody pochodzące z	Niezrealizowany	W obecnie obowiązującej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Wisły z 2022 r., dla jednolitych części wód powierzchniowych, do których odprowadzane są wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych zrezygnowano z określenia referencyjnej wartości przewodności elektrolitycznej właściwej w 20 stopni C, tj. wskaźnika charakteryzującego zasolenie wód. Tym samym nie określono wartości mającej być punktem odniesienia, pozwalającym na ocenę, czy nie zachodzi dalsze pogorszenie stanu wód w zakresie zasolenia.

			2) Dz. U. z 2023 r. poz. 300 (dla dorzecza Wisły)	odwodnienia zakładów górniczych, umożliwiającej ocenę, czy nie zachodzi dalsze pogorszenie stanu wód.		
44	Wprowadzanie do rzek zasolonych wód z kopalń węgla kamiennego województwa śląskiego (dział: gospodarka wodna)	P/24/058	Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej Przedmiotowe rozporządzenie wydawane jest na każdy rok kalendarzowy.	Uwzględnienie w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na kolejne lata obowiązku przekazywania Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach sprawozdań G-09.10 o skutkach środowiskowych działalności górnictwa węgla kamiennego - w zakresie ilości wprowadzanych do wód powierzchniowych zasolonych wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz ładunków zanieczyszczeń - przez wszystkie podmioty, niezależnie od prowadzonej przez nie działalności gospodarczej zaklasyfikowanej według PKD do określonych grup.	Niezrealizowany	W obecnym stanie prawnym nie wszystkie podmioty odprowadzające wody kopalniane do wód powierzchniowych przekazywały, za pośrednictwem Agencji Rozwoju Przemysłu, do Ministra Energii sprawozdania G-09.10 o skutkach środowiskowych działalności górnictwa węgla kamiennego. Wynikało to faktu, iż do przesyłania takiego sprawozdania obowiązane były jedynie podmioty prowadzące działalność zaklasyfikowaną wg PKD do grupy 05.1 - wydobywanie węgla kamiennego lub grupy 09.9 - działalność usługowa wspomagająca pozostałe górnictwo i wydobywanie. W efekcie, Minister Energii nie ma pełnej informacji o ilości wód kopalnianych i wielkości ładunków soli odprowadzonych do wód powierzchniowych. Wniosek dotyczy obowiązku sporządzania i przekazywania do Ministra sprawozdania G-09.10 przez wszystkie podmioty odprowadzające wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, niezależnie od prowadzonej działalności sklasyfikowanej wg PKD.
45	Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania (dział: zdrowie)	P/24/082	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych	Wprowadzenie minimalnych stawek żywieniowych za porcje serwowane w żłobkach, przedszkolach i szkołach.	Niezrealizowany	Według ustaleń NIK: 1) Zmiana prawa jest konieczna ze względu na zapewnienie odpowiedniej jakości żywienia w żłobkach i placówkach oświatowych;

			przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach Dz. U. z 2016 r. poz. 1154			2) Jadłospisy nie spełniały obowiązujących przepisów prawa, rekomendacji i norm żywienia.
46	Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania (dział: zdrowie)	P/24/082	prawne uregulowania dostrzeżonych problemów bez wskazania aktu prawnego	Zapewnienie w żłobkach, przedszkolach i szkołach bezpłatnego i nieograniczonego dostępu do wody pitnej z zachowaniem warunków sanitarnych do jej spożycia.	Zrealizowany częściowo	NIK zauważa, że stały dostęp do wody pitnej dla dzieci powinien stanowić niezbędny element organizacji żywienia w jednostkach systemu oświaty, w celu ułatwienia zapewnienia właściwego nawodnienia organizmu dzieci i młodzieży. Odpowiednie nawodnienie ma bowiem kluczowe znaczenia dla rozwoju dzieci oraz utrzymania ich zdolności poznawczych w procesie nauczania. Z badania przeprowadzonego przez powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne w ponad 14 tys. szkół na terenie Polski wynika, że w 2023 r. 2/3 szkół nie zapewniało dostępu do wody ; pitnej w formie źródłka, poidłka lub wody w dzbankach.
47	Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania (dział: zdrowie)	P/24/082	Rozporządzenie delegacja z art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia	Dokończenie prac nad rozporządzeniem określającym wymagania obowiązujące przy prowadzeniu żywienia zbiorowego, w tym ustandaryzowanie żywienia w szpitalach poprzez określenie norm żywieniowych dla	Niezrealizowany	Według ustaleń NIK: 1) Prawidłowe odżywianie wpływa pozytywnie na proces leczenia szpitalnego; 2) Zaniechano prac w tym zakresie, tj. prac nad rozporządzeniem określającym wymagania obowiązujące przy

			Dz.U. z 2023 r. poz. 1448	pacjentów, uwzględniających potrzeby dietetyczne w różnych stanach chorobowych i wspierających zdrowe odżywianie, zgodnie z zadaniem w NPZ 2021-2025 oraz Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030, na podstawie art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.		prowadzeniu żywienia zbiorowego, przez Ministerstwo Zdrowia.
48	Propagowanie i wdrażanie zdrowego odżywiania (dział: zdrowie)	P/24/082	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz. U. z 2025 r. poz. 1043	Doprecyzowanie art. 106 i 106a ustawy Prawo oświatowe, w celu wyeliminowania nierównego traktowania uczniów korzystających z gorącego posiłku w szkole w zakresie ponoszonych opłat.	W trakcie prac legislacyjnych przez Sejm	Koszty posiłków różniły się w zależności od tego, czy posiłki były przygotowane w szkolnej stołówce, czy też dostarczane przez podmiot zewnętrzny, np. w ramach usługi cateringowej. W toku kontroli NIK w placówkach oświatowych ustalono, że w przypadku organizacji stołówki przez szkołę, rodzice pokrywali wyłącznie koszty surowca zużytego do sporządzenia posiłku, natomiast w przypadku zapewnienia posiłków w innej formie (np. usługi cateringowej) w części placówek rodzice pokrywali jedynie koszty surowca, zaś w innych – wszystkie koszty związane z przygotowaniem posiłku, zarówno koszty surowca, jak i pozostałe (związane np. przygotowaniem i dowozem posiłków).
49	Zapewnienie dostępu obywateli wykluczonych cyfrowo do środków publicznych (dział: informatyzacja)	P/24/065	Prawne uregulowania dostrzeżonych problemów bez wskazania aktu prawnego	Wprowadzenie regulacji prawnych zobowiązujących ministra wskazanego przez Prezesa Rady Ministrów do wdrożenia rozwiązań zapewniających równy dostęp do środków publicznych dla	Niezrealizowany	Z ustaleń kontroli wynika, że Minister Cyfryzacji dostrzegał zjawisko wykluczenia cyfrowego w społeczeństwie i dążył do zmniejszenia zasięgu tego problemu. Jednak podjęte przez Ministra działania nie zapewniły osobom i podmiotom wykluczonym cyfrowo

				osób i podmiotów wykluczonych cyfrowo.		równego dostępu do środków publicznych, o które można było wnioskować wyłącznie w systemie informatycznym przy użyciu dokumentów w postaci elektronicznej. Żadne regulacje prawne nie czyniły Ministra Cyfryzacji odpowiedzialnym za zapewnienie dostępności tych środków dla osób i podmiotów wykluczonych cyfrowo. Prezes ARiMR i wszyscy dyrektorzy oddziałów regionalnych nie identyfikowali, nie analizowali ani nie monitorowali poziomu wykluczenia cyfrowego wśród potencjalnych beneficjentów ARiMR ani dotyczących ich w tym zakresie problemów. Niemal we wszystkich objętych powiatowych urzędach pracy (90%) i w ponad połowie starostw (60%) zauważono problem wykluczenia cyfrowego i związane z tym ograniczenia w dostępie do środków publicznych. Pomimo tego, na ogół nie podejmowano prób precyzyjnego i kompleksowego pomiaru skali tego zjawiska, nie monitorowano poziomu wykluczenia cyfrowego ani potrzeb mieszkańców kontrolowanych powiatów, a w konsekwencji także skuteczności podejmowanych działań. Żadnego monitoringu w tym obszarze nie prowadzili starostowie czterech z 10 kontrolowanych powiatów. Podejmowane w Ministerstwie Cyfryzacji działania analityczne w obszarze podnoszenia kompetencji cyfrowych społeczeństwa nie obejmowały problematyki ograniczeń w dostępie do środków publicznych osobom lub podmiotom wykluczonym cyfrowo. Takich analiz w ogóle nie
--	--	--	--	---	--	---

						prowadzono w ARiMR. W 90% kontrolowanych powiatowych urzędów pracy działania analityczne dotyczyły wyłącznie grupy osób bezrobotnych poniżej 30. roku życia. Tylko w jednym PUP problem wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców powiatu korzystających z usług urzędu podlegał analizie w ramach funkcjonującego systemu kontroli zarządczej, a w jednym nie podejmowano żadnych udokumentowanych analiz. Postanowienia uchwały nr 24 Rady Ministrów z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie ustanowienia programu rządowego pod nazwą "Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych" (M.P. poz. 318) zobowiązywały Ministra Cyfryzacji do koordynowania i monitorowania realizacji tego Programu. Minister nie był jednak bezpośrednio odpowiedzialny za terminową i prawidłową realizację PRKC. W wyniku kontroli ustalono również, że współpraca Ministra Cyfryzacji i Prezesa ARiMR nie dotyczyła bezpośrednio problematyki zapewnienia równego dostępu do środków publicznych osobom lub podmiotom wykluczonym cyfrowo. Powyższa kwestia nie była przedmiotem współpracy także z innymi organami administracji publicznej, w szczególności z ministrem właściwym ds. rolnictwa.
50	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych (dział: gospodarka wodna)	P/24/041	Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne Dz. U. z 2025 r. poz. 960,ze zm.	Wprowadzenie w ustawie - Prawo wodne podstawy prawnej do nakładania na podmioty kontrolowane obowiązku informowania wojewódzkiego inspektora	Niezrealizowany	Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy - Prawo wodne (upw) wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska na podstawie wyników kontroli, o której mowa w art. 108 ust. 1 ustawy - Prawo wodne, w zależności od zakresu i stopnia

				ochrony środowiska o sposobie realizacji decyzji wydawanych na podstawie wyników kontroli, o której mowa w art. 108 ust. 1 tej ustawy		naruszenia, wydają z urzędu decyzj , w której mogą nakazać usunięcie w określonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli lub ustalić obowiązek uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 109 ust. 4 ustawy - Prawo wodne, oraz jej wysokość. Obowiązujące przepisy nie dają wojewódzkim inspektorom możliwości nakładania w wydawanych decyzjach obowiązków innych niż wynikających z przytoczonych przepisów. NIK zidentyfikowała przypadki, w których w decyzjach wydawanych przez WIOŚ na podstawie przepisów ustawy - Prawo wodne zobowiązywano podmioty prowadzące produkcję rolną do informowania o sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, co wykraczało poza przepis art. 109 ust. 1 upw.
51	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych (dział: gospodarka wodna, rolnictwo)	P/24/041	Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne Dz. U. z 2025 r. poz. 960, ze zm.	Wprowadzenie w okręgowych stacjach chemiczno-rolniczych (OSChR) rozwiązań pozwalających na sporządzanie i opiniowanie planów nawożenia azotem w sposób gwarantujący transparentność tych działań lub zainicjowanie procesu legislacyjnego w celu zniesienia obowiązku odrębnego opiniowania planów nawożenia sporządzonych przez OSChR	Niezrealizowany	Przepis art. 105b ust. 2 ustawy - Prawo wodne zobowiązuje okręgowe stacje chemiczno-rolnicze do wydawania opinii o planie nawożenia azotem i pobierania za tę czynność opłaty według stawki określonej w akcie wykonawczym wydanym na podstawie art. 105b ust. 5 ustawy - Prawo wodne. Jednocześnie okręgowe stacje chemiczno-rolnicze pobierają opłaty za opracowanie wyników przeprowadzonych analiz i badań (zgodnie z art. 28 ust. 2 pkt 5 ustawy o nawozach i nawożeniu), w tym sporządzanie planu nawożenia azotem według stawki określonej w akcie wykonawczym wydanym na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy o nawozach i

						nawożeniu. Sporządzanie planów nawożenia azotem jest usługą komercyjną, realizowaną na zlecenie producentów rolnych. NIK nie zakwestionowała merytorycznych kompetencji stacji do opracowywania planów. Nie podważała również prawidłowości sporządzania opinii do nich. W większości skontrolowanych stacji dochodziło jednak do praktyki opiniowania planów sporządzonych na zlecenie zrealizowane wcześniej w tej samej jednostce. W rezultacie producenci rolni zobowiązani do posiadania planu nawożenia azotem i uzyskania opinii o nim ponosili dwukrotnie opłatę za czynności realizowane przez stację. Zakres i rezultaty tych czynności prowadzą ostatecznie do formalnego (na co same wskazywały jednostki kontrolowane) potwierdzenia spełnienia przez plan nawożenia azotem wymagań, wynikających z przepisów o ochronie wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. W związku z powyższymi okolicznościami NIK uznała, że nie jest zasadne opiniowanie przez stacje sporządzonych przez nie planów. Opinia taka powstałaby z wykorzystaniem tych samych zasobów i metod badawczych, użytych wcześniej do przygotowania planu, wystandaryzowanych dla stacji, które są wyspecjalizowanymi jednostkami agrochemicznej obsługi rolnictwa. Uznając słuszność tego wniosku, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (w piśmie z 30 stycznia 2026 r.) poinformował, że w ramach jego realizacji przygotowuje
--	--	--	--	--	--	---

						propozycje zmiany legislacyjnej do ustawy - Prawo wodne w powyższym zakresie.
52	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych (dział: rolnictwo)	P/24/041	Ustawa z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego Dz. U. z 2024 r. poz. 76	Wprowadzenie w ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego prawa dla wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego do korzystania z danych zgromadzonych w systemach ewidencji producentów, gospodarstw rolnych oraz wniosków o przyznanie płatności, w celu umożliwienia dotarcia jednostkom doradztwa rolniczego do możliwie szerokiego grona interesariuszy z ofertą edukacyjną i doradczą w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	Niezrealizowany	Kontrola potwierdziła, że jednostki doradztwa rolniczego nie mają dostępu i nie korzystają z danych zamieszczonych w ewidencjach prowadzonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego na potrzeby swojej działalności posługują się informacjami o podmiotach rolnych, z którymi już współpracowali lub które zgłoszą się do nich. Zasób tych danych nie obejmuje wszystkich rolników i jest mniejszy niż dostępny w ewidencjach prowadzonych przez ARiMR. Uprawnienie to jest niezbędne dla racjonalnego współdziałania przez te jednostki w realizacji zadań wynikających z programu działań mającego na celu zmniejszenie na obszarze całego kraju zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.
53	Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami w województwie świętokrzyskim (dział: zdrowie)	P/25/058	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej Dz. U. z 2023 r. poz. 1427, ze zm.	Zwiększenie dostępności świadczeń pielęgniarstwa szkolnej w szkołach, do których uczęszczają uczniowie z niepełnosprawnościami wynikającymi ze spektrum autyzmu, a także w szkołach specjalnych, do których uczęszczają uczniowie z niepełnosprawnością ruchową niesprężoną z innymi dysfunkcjami, poprzez:	Niezrealizowany	Z ustaleń przeprowadzonej kontroli wynika, że w trzech szkołach ogólnodostępnych świadczeniodawcy nie dostosowali dostępności pielęgniarstwa szkolnej do potrzeb uczęszczających do tych szkół uczniów ze spektrum autyzmu, ponieważ nie przewidywały tego obowiązujące przepisy (nie wynikało to z ust. 2.1 pkt 2 lit. a części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej). W ocenie NIK

				a) wprowadzenie w ust. 2.1 pkt 2 lit. a części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej kategorii uczniów z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi; b) wprowadzenie w ust. 2.1 pkt 5 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia, typu niepełnosprawności obejmującego wyżej opisaną niepełnosprawność (oznaczoną symbolem 12-C); c) uwzględnienie w ust. 2.1 pkt 5 lit. a części III załącznika nr 4 do rozporządzenia także uczniów niepełnosprawnych ruchowo.		uprawnienie do szczególnych warunków opieki uczniów z niepełnosprawnościami wynikającymi z całościowych zaburzeń rozwoju powinno być uwzględnione, gdyż pomijanie potrzeb tych uczniów jest krzywdzące. Problem ten dotyczy dużej grupy uczniów, gdyż np. do ogólnodostępnych szkół podstawowych uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 prawie 40 tys. uczniów z autyzmem, w tym zespołem Aspergera. W szkołach specjalnych objętych kontrolą zapewniono dostępność świadczeń pielęgniarstwa szkolnego w wymiarze średnio od 35 do 40 godzin tygodniowo, tj. w czasie trwania zajęć lekcyjnych. Przy czym dostępność ta nie była ustalona w pełni prawidłowo, gdyż brano pod uwagę przy jej określaniu np. uczniów ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością ruchową, mimo że w katalogu niepełnosprawności (ust. 2.1 pkt 5 części III załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia) niepełnosprawności te nie były uwzględnione. Wobec braku innych możliwości, przypisywano tych uczniów do typu A (niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim). Trudności wynikały także z tego, że prawie 30 % uczniów w dwóch (z trzech) analizowanych specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych nie posiadało, wymaganego do dokonania takiego przypisania, orzeczenia o niepełnosprawności. W efekcie świadczeniodawcy (a w zasadzie pielęgniarstwa szkolnego) korzystały z (jedynych) posiadanych przez dyrektorów szkół informacji w tej sprawie,
--	--	--	--	---	--	--

						wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Nie było to zgodne z zarządzeniami Prezesa NFZ oraz stanowiskiem NFZ wobec tej kwestii, z których wynikało, że dyrektorzy szkół prowadzących kształcenie specjalne powinni dysponować orzeczeniami o niepełnosprawności uczniów objętych tym kształceniem lub informacja ta powinna być zamieszczona w dokumentacji medycznej uczniów.
54	Prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych skarbowych przez Krajową Administrację Skarbową (dział: finanse publiczne)	P/24/055	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie wyznaczenia organów Krajowej Administracji Skarbowej do wykonywania niektórych zadań Krajowej Administracji Skarbowej oraz określenia terytorialnego zasięgu ich działania przekazywania z niewyznaczonych do wyznaczonych urzędów skarbowych materiałów w celu prowadzenia postępowania przygotowawczego Dz. U. z 2019 r. poz. 2055, ze zm.	Uregulowanie w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie wyznaczenia organów Krajowej Administracji Skarbowej do wykonywania niektórych zadań Krajowej Administracji Skarbowej oraz określenia terytorialnego zasięgu ich działania przekazywania z niewyznaczonych do wyznaczonych urzędów skarbowych materiałów w celu prowadzenia postępowania przygotowawczego.	Niezrealizowany	W aktach prawa powszechnie obowiązującego nie przewidziano trybu przekazywania po reorganizacji przez niewyznaczonych naczelników urzędów skarbowych do wyznaczonych naczelników urzędów skarbowych materiałów w kierunku wszczęcia i prowadzenia przez nich postępowań przygotowawczych. Kwestia przekazywania tych materiałów była przedmiotem co najmniej trzech analiz w Ministerstwie Finansów i choć praktyka organów skarbowych była taka, że materiały te traktowano jako materiał wewnętrzny, to jedna z analiz dopuszczała ich traktowanie jako materiał zewnętrzny. Stało to w sprzeczności z ujednoliceniem sposobu postępowania w urzędach skarbowych na terenie całego kraju.
55	Gospodarka finansowo-majątkowa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania	P/25/076	Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji	Zmiana ustawy o IPN w zakresie sposobu ustalania wewnętrznej struktury organizacyjnej Instytutu (art.	Niezrealizowany	W Centrali IPN, w latach 2022-2024, Prezes Instytutu wprowadził zmiany w strukturze organizacyjnej, powołując dodatkowe biura do realizacji

	Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dział: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego)		Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: ustawa o IPN) Dz. U. z 2023 r. poz. 102	18 ust. 1 ustawy o IPN), poprzez umocowanie odpowiednich organów Instytutu (Prezes lub Kolegium) do tworzenia lub znoszenia komórek organizacyjnych oraz określenie trybu dokonywania tych zmian i ich dopuszczalnego zakresu.	ustawowych zadań tej jednostki. Prezes IPN wydał zarządzenia o utworzeniu dodatkowych sześciu komórek organizacyjnych - oprócz już funkcjonujących, wskazanych wprost w art. 18 ust. 1 ustawy o IPN. Tym samym dokonał on zmiany struktury organizacyjnej Centrali IPN w sposób niezgodny z art. 8 ust. 3 w związku z art. 18 ustawy o IPN, w której uregulowano ściśle strukturę Instytutu, zawierającą zamknięty katalog komórek organizacyjnych w randze biur realizujących zadania ustawowe. Zgodnie z ustawą o IPN, katalog jednostek organizacyjnych Centrali IPN nie podlega modyfikacji w drodze statutu nadawanego przez Prezesa IPN lub zarządzeń wewnętrznych, lecz jego zmiana możliwa jest wyłącznie w drodze nowelizacji tej ustawy. Przywołanymi wyżej przepisami prawa ustawodawca przekazał Prezesowi IPN wyłącznie kompetencje do kształtowania struktury organizacyjnej w zakresie nieuregulowanym ustawą o IPN. Utworzone nowe komórki organizacyjne realizowały zadania w zakresie edukacji, tj.: - Biuro Nowych Technologii (od 2021 r.) - dotyczące transformacji cyfrowej oferty edukacyjnej, naukowej i wydawniczej IPN, - Biuro Współpracy Międzynarodowej (od 2021 r.) - dotyczące promowania i popularyzowania najnowszej historii Polski na arenie międzynarodowej, a także reagowania na dyfamacje pojawiające się w mediach zagranicznych,
--	---	--	--	--	---

						- Biuro Wydarzeń Kulturalnych (od 2022 r.) - zadania dotyczące upowszechniania i popularyzacji najnowszej historii Polski za pośrednictwem kulturalnych inicjatyw (organizacji koncertów, widowisk, spektakli teatralnych, wystaw, konkursów artystycznych oraz festiwalu), - Biuro Przystanków Historia (od 2022 r.) - zadania dotyczące organizowania wydarzeń promocyjno-edukacyjnych w Polsce i za granicą, - Centralny Przystanek Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego (od 2024 r.) - realizujący zadania dotyczące organizowania wydarzeń naukowo-edukacyjnych z wykorzystaniem przestrzeni konferencyjnej oraz strefy edukacyjnej i nowych technologii. Formułując przedmiotowy wniosek, NIK dostrzega obiektywną potrzebę wyposażenia organów IPN w prawną możliwość kształtowania struktury organizacyjnej Instytutu w stosunku do zmiennych warunków funkcjonowania tej instytucji oraz określenia trybu dokonywania tych zmian i ich dopuszczalnego zakresu.
56	Zbywanie i udostępnianie nieruchomości gruntowych przez gminy miejskie (dział: budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo)	P/24/073	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (dalej: usg) Dz. U. z 2025 r. poz. 1153	Określenie w ustawie o samorządzie gminnym przesłanek, którymi powinna kierować się rada gminy przy podejmowaniu uchwały w sprawie zasad, o której mowa w art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a, uwzględniających zasady gospodarowania nieruchomościami	Niezrealizowany	Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a usg, do wyłącznej właściwości rady miasta należy podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych miasta przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie

				publicznymi wynikające z przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (ugn) i respektujących kompetencje organu wykonawczego gminy w gospodarowaniu gminnym zasobem nieruchomości.		stanowią inaczej; uchwała rady miasta jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość. W przypadku nieuchwalenia zasad, organ wykonawczy ma obowiązek uzyskania od rady miasta indywidualnej zgody na dokonanie tych czynności. Przepisy usg wprost nie określają zakresu regulacji, które mogą zostać określone w uchwale dotyczącej zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony. Przekazanie pewnych spraw do kompetencji organów stanowiących jst jest wyjątkiem, który musi być interpretowany ściśle i nie może prowadzić do swobodnego przejmowania przez nie do rozstrzygania w drodze uchwał wszystkich spraw ważnych z punktu widzenia gospodarki gminy (zob. np. wyrok NSA z 6 maja 2003 r., II SA/Wr 1618/2000, OwSS 2003, nr 3, poz. 68; wyrok WSA w Warszawie z 7 października 2004 r., II SA 3144/03, LEX 16073). Zasady uchwalane przez organ stanowiący jst nie mogą wkraczać w już ustawowo uregulowaną materię ani też jej modyfikować. Powinny stanowić dopełnienie i uzupełnienie regulacji ustawowych. Zakres znaczenia pojęcia zasad i spraw, jakie mogą być uregulowane w uchwale ws. zasad, a więc w akcie prawa miejscowego, powinien być jednak wyraźnie i precyzyjnie określony w ustawie.
--	--	--	--	---	--	--

						Wojewodowie w ramach sprawowanego nadzoru nad działalnością gmin w zakresie gospodarowania nieruchomościami w latach 2010-2025 wydali ok. 700 prawomocnych rozstrzygnięć nadzorczych, stwierdzających nieważność, w całości lub w części, uchwał rad gmin podjętych na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a usg. Rozstrzygnięcia te uzasadniano w szczególności przekroczeniem delegacji ustawowej, używaniem sformułowań niejednoznacznych i niejasnych. W toku kontroli P/24/073 stwierdzono, że w obrocie prawnym pozostawały uchwały Rad Miasta, których treść była niezgodna z powszechnie obowiązującymi przepisami. W dziewięciu skontrolowanych jednostkach przedkładano radom miast projekty uchwał przewidujące przejęcie przez nie kompetencji zastrzeżonych dla organu wykonawczego gminy lub nie podejmowano działań w celu ich zmiany. Ogólnikowość przepisów ustawy w odniesieniu do ww. uchwał, będących aktami prawa miejscowego, istotnie zwiększała ryzyko wystąpienia nieprawidłowości.
57	Zbywanie i udostępnianie nieruchomości gruntowych przez gminy miejskie (dział: budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo)	P/24/073	Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami Dz. U. z 2024 r. poz. 1145, ze zm.	Doprecyzowanie sformułowania o braku możliwości zagospodarowania nieruchomości lub jej części zbywanej w drodze bezprzetargowej, użytego w art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami, przez	Niezrealizowany	Wśród przepisów umożliwiających zbycie nieruchomości w drodze bezprzetargowej, wiele kontrowersji w praktyce wywołuje art. 37 ust. 2 pkt 6 ugn, który stanowi, że nieruchomość jest zbywana w drodze bezprzetargowej, jeżeli przedmiotem zbycia jest nieruchomość lub jej części, które mogą poprawić warunki zagospodarowania

				wskazanie obiektywnych i weryfikowalnych okoliczności stanowiących o niemożliwości zagospodarowania nieruchomości lub jej części jako odrębnej nieruchomości.		nieruchomości przyległej, stanowiącej własność lub oddanej w użytkowanie wieczyste osobie, która zamierza tę nieruchomość lub jej części nabyć, jeżeli nie mogą być zagospodarowane jako odrębne nieruchomości. Ustawodawca w szczególności nie wyjaśnił, jak należy rozumieć zwrot, że zbywana nieruchomość nie może być zagospodarowana jako odrębna nieruchomość. Literalna, zawężająca interpretacja wyjątkowego przepisu, jakim jest art. 37 ust. 2 pkt 6 ugn, może prowadzić do wniosku, że właściwy organ powinien ustalić nie tylko, że dana nieruchomość nie może być zbyta jako odrębna nieruchomość, ale również, że nie może być udostępniona (np. w drodze dzierżawy) lub zachowana w celu realizacji zadań własnych (np. promocji gminy). Formami zagospodarowania nieruchomości publicznych, oprócz umów zbycia, są bowiem np. umowy o ich udostępnienie do korzystania, wymienione w art. 23 ust. 1 pkt 7a ugn (dzierżawa, najem i użyczenie nieruchomości). Biorąc to pod uwagę wydaje się, że zbycie nieruchomości lub jej części na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 6 ugn będzie możliwe jedynie wtedy, gdy nieruchomość mająca być przedmiotem zbycia na podstawie omawianego przepisu, nie może być zbyta, udostępniona ani zagospodarowana na realizację zadań własnych bądź zleconych. Przy czym źródłem niemożliwości zagospodarowania nieruchomości lub jej części jako odrębnej nieruchomości
--	--	--	--	--	--	---

						powinny być okoliczności obiektywne. Ustawodawca nie wskazuje jednak tych okoliczności. Należy przy tym zauważyć, że wątpliwość budzi uznanie za taką okoliczność braku dostępu do drogi publicznej (stan ten może być usunięty poprzez ustanowienie służebności drogi koniecznej), wymiary nieruchomości uniemożliwiające jakkolwiek trwałą zabudowę (zagospodarowanie nieruchomości nie musi następować w każdym przypadku przez jej zabudowę). Naruszenie zasady zbywania nieruchomości gminnych w drodze przetargu w związku z błędnym zastosowaniem art. 37 ust. 2 pkt 6 ugn stwierdzono w dwóch skontrolowanych jednostkach. W tej sytuacji pożądana wydaje się ingerencja ustawodawcy w celu zapewnienia prawidłowego stosowania art. 37 ust. 2 pkt 6 ugn i wyjaśnienia, co znaczy sformułowanie o braku możliwości zagospodarowania nieruchomości jako odrębnej nieruchomości.
58	Tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000 w Polsce (dział: środowisko)	P/24/043	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.	Podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do prawidłowej i pełnej transpozycji dyrektywy siedliskowej (dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE L. 206 z 22.07.1992 r., str. 7, ze zm.) i ptasiej (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie	Niezrealizowany	Pomimo że Polska zobowiązana była do transpozycji przedmiotowych dyrektyw do prawa krajowego już w 2004 r., Minister do zakończenia kontroli nie podjął działań w celu zapewnienia spójności przepisów krajowych z europejskimi w zakresie obowiązków wynikających z art. 4 ust. 4 i art. 6 ust. 2 w zw. z art. 7 dyrektywy siedliskowej, tj. określenia terminów na ustanowienie celów i środków ochronnych dla siedliskowych i ptasich obszarów Natura 2000 w formie planów zadań ochronnych

				ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE L. 20 z 26.01.2010 r., str. 7, ze zm.) do krajowego porządku prawnego w zakresie określenia terminów na ustanowienie celów i środków ochronnych dla obszarów Natura 2000, zarówno siedliskowych, zgodnie z art. 4 ust. 4 dyrektywy siedliskowej, tj. możliwie najszybciej, nie później niż w ciągu sześciu lat od daty zatwierdzenia przez KE w decyzji wykonawczej proponowanego obszaru Natura 2000 oraz ptasich, zgodnie z art. 6 ust. 2 w zw. Z art. 7 dyrektywy siedliskowej, tj. w dacie ich klasyfikacji lub uznania przez państwo członkowskie na mocy dyrektywy ptasiej, gdy ta ostatnia data jest późniejsza.		lub planów ochrony. Niewłaściwa transpozycja dyrektywy siedliskowej i ptasiej do prawa krajowego skutkowałą brakiem w przepisach krajowych terminów ustanowienia dokumentów planistycznych. Jednocześnie Minister w ramach działań nadzorczych w zakresie ochrony obszarów Natura 2000, nie wydał zalecenia wskazującego na konieczność bezpośredniego stosowania przepisów obu dyrektyw. W tych warunkach, przy niezapewnionym w pełni finansowaniu, doszło do nieustanowienia przez właściwe organy krajowe celów i środków ochronnych dla 208 (z 868) siedliskowych i 38 (z 145) ptasich obszarów Natura 2000 w Polsce. Brak ustanowienia celów i środków ochronnych spowodował brak określenia rodzajów działań ochrony czynnej oraz podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie na obszarach Natura 2000. Tym samym ochrona siedlisk gatunków lub siedlisk przyrodniczych wymagających konkretnych działań ochrony czynnej dla ich zachowania we właściwym stanie ochrony oraz naturalnym zasięgu (np. regularnego koszenia dla zachowania warunków rozwoju gatunków lub usuwania gatunków z warstwy podszytu dla zachowania siedliska przyrodniczego) nie była możliwa do wyegzekwowania.
59	Tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000 w Polsce (dział: środowisko)	P/24/043	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	Uregulowanie możliwości egzekwowania przez ministra właściwego do spraw środowiska obowiązków nałożonych na sprawujących	Niezrealizowany	Minister Klimatu i Środowiska odpowiadał za ustanowienie planów ochrony (PO) dla 28 morskich obszarów Natura 2000, nad którymi nadzór sprawowali dyrektorzy urzędów morskich (um).

			Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.	nadzór nad morskimi obszarami Natura 2000		Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w ramach nadzoru nad funkcjonowaniem obszarów Natura 2000, o którym mowa w art. 32 ustawy o ochronie przyrody, nie monitorował dyrektorów um w zakresie sporządzenia PO dla zidentyfikowanych przez siebie obszarów morskich. Dyrektorzy um przedłożyli Ministrowi projekty PO dla łącznie 11 (z 28) morskich obszarów Natura 2000. Do dnia zakończenia kontroli Minister ustanowił tylko dwa (z 11) przedłożonych projektów planów ochrony. Minister nie dysponował 17 (z 28) projektami PO dla morskich obszarów Natura 2000. W skontrolowanych um ujawniono przypadki nieprzekazywania Ministrowi opracowanych projektów PO dla morskich obszarów Natura 2000 w terminie pozwalającym na ich ustanowienie. Obowiązujący w okresie objętym kontrolą stan prawny nie zapewniał skutecznych narzędzi do egzekwowania przez ministra właściwego do spraw środowiska - odpowiedzialnego za ustanowienie PO w drodze rozporządzenia - projektów PO, za opracowanie których odpowiedzialni byli sprawujący nadzór nad obszarami morskimi, tj. dyrektorzy um. Dyrektor UM w Gdyni dysponował projektami PO dla czterech obszarów Natura 2000, które nie zostały ustanowione, a obecnie wymagały aktualizacji, wiążącej się z koniecznością wydatkowania środków w wysokości 1369,9 tys. zł, zaś Dyrektor UM w Szczecinie nie przekazał Ministrowi trzech projektów PO dla obszarów Natura
--	--	--	------------------------------------	---	--	--

						2000, wykonanych na szacowaną kwotę 795,2 tys. zł, pomimo że opracowane zostały 31 października 2013 r.
60	Tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000 w Polsce (dział: środowisko)	P/24/043	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.	Uregulowanie zasad zgłaszania, zmiany granic, aktualizacji lub likwidacji obszarów Natura 2000 w celu zapewnienia kompletności sieci Natura 2000, proporcjonalnie do występowania na terenie kraju typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty Europejskie	Niezrealizowany	Minister w ramach sprawowanego nadzoru nad GDOŚ, umożliwił stosowanie praktyki polegającej na przystępowaniu do sporządzania planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 w części poza granicami PN dopiero po ustanowieniu planu ochrony dla parku narodowego. Generalny Dyrektor w ramach sprawowanego nadzoru nad funkcjonowaniem obszarów Natura 2000, akceptował opisane wyżej postępowanie. Praktyka ta była niezgodna z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody i skutkowałą zgodą na brak dokumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000. W części regionalnych dyrekcji ochrony środowiska (rdoś) nie opracowano dokumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000, które wykraczały poza inną formę ochrony przyrody, z uwagi na brak przedmiotów ochrony na nadzorowanym obszarze. Biorąc jednak pod uwagę argumenty przedstawiane przez rdoś dotyczące m.in. braku przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000, wykraczających poza inną formę ochrony przyrody, niezbędne jest zweryfikowanie ich granic pod względem występowania na nich przedmiotów ochrony i wprowadzenie stosownych zmian.

61	Tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000 w Polsce (dział: środowisko)	P/24/043	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, t.j. ze zm.	Określenie przesłanek dla podjęcia decyzji o konieczności opracowania przez rdoś projektu planu ochrony, w związku z obowiązkiem utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000	Niezrealizowany	Brak określenia przesłanek oraz zasad postępowania regionalnej dyrekcji ochrony środowiska (rdoś) w ustawie o ochronie przyrody (uop) w przypadku konieczności podjęcia prac w zakresie opracowania projektu planu ochrony, o którym mowa w art. 29 ust. 1 uop, zamiast planu zadań ochrony dla obszaru Natura 2000, skutkowało nieustanowieniem jakiegokolwiek dokumentu planistycznego dla obszaru Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego od 2009 r. Minister dopiero w marcu 2023 r. przekazał Regionalnemu Dyrektorowi w Krakowie, że już w 2019 r. podjęto decyzję o zaprzestaniu prac nad tym projektem planu ochrony.
62	Tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000 w Polsce (dział: środowisko)	P/24/043	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.	Zapewnienie regionalnym dyrektorom ochrony środowiska narzędzi pozwalających na skuteczne egzekwowanie wykonywania działań ochronnych na obszarach Natura 2000 ustalonych w planach zadań ochronnych lub planach ochrony przez podmioty odpowiedzialne za ich realizację	Niezrealizowany	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, w ramach sprawowanego nadzoru nad funkcjonowaniem obszarów Natura 2000, w okresie objętym kontrolą nie prowadził kontroli realizacji ustaleń planu ochrony (PO) i planu zadań ochronnych (PZO) obszarów Natura 2000 oraz nie występował do dyrektorów urzędów morskich o wskazanie postępów w opracowywaniu projektów PO. Nie monitorował również wykonywania działań ochronnych ani realizacji celów. Minister w toku kontroli wskazał na problemy w egzekwowaniu obligatoryjnego wykonywania działań ochrony czynnej od podmiotów wymienionych w PZO. Generalny Dyrektor potwierdził, że niezbędne są zmiany legislacyjne pozwalające na nadzorowanie i egzekwowanie przez rdoś

						wykonywania działań ochronnych określonych w PZO. W pięciu (z sześciu) rdoś stwierdzono brak realizacji lub niepełną realizację działań ochronnych ujętych w ustanowionych PZO. Zdaniem NIK niezbędne jest ustanowienie narzędzi pozwalających na egzekwowanie przez rdoś wykonywania działań ochronnych na obszarach Natura 2000.
--	--	--	--	--	--	---

1/ Stan prawny na dzień 31 grudnia 2025 r.